

ZPRÁVA
O VÝVOJI
PLATEBNÍ BILANCE
ČESKÉ REPUBLIKY
ZA ROK 1997

OBSAH:

A. SOUHRNNÁ ČÁST	1
B. PODROBNÁ ČÁST	5
1. BĚŽNÝ ÚČET PLATEBNÍ BILANCE	5
1. 1. Obchodní bilance	5
1.1.1. Faktory ovlivňující výši deficitu obchodní bilance	5
1.1.2. Směnné relace	7
1.1.3. Vývoj teritoriální struktury zahraničního obchodu	8
1.1.4. Vývoj zbožové struktury zahraničního obchodu	8
1.2. Bilance služeb	10
1.3. Bilance výnosů	12
1.4. Běžné převody	13
2. KAPITÁLOVÝ ÚČET	14
3. FINANČNÍ ÚČET	15
3.1. Přímé investice	15
3.2. Portfoliové investice	17
3.3. Ostatní dlouhodobé investice	17
3.4. Ostatní krátkodobé investice	18
3.5. Vývoj hrubé zadluženosti	18
3.6. Dluhová služba	18
4. VÝVOJ DEVIZOVÝCH REZERV	19
5. VÝVOJ INVESTIČNÍ POZICE	20
C. PŘÍLOHA	21
Příloha č. 1 Platební bilance za leden až prosinec 1997	21
Příloha č. 2 Platební bilance za leden až prosinec 1997 (podrobná verze)	24
Příloha č. 3 Investiční pozice vůči zahraničí	26
Příloha č. 4 Zahraniční zadluženost	28
Příloha č. 5 Dluhová služba ve směnitelných měnách	30
Příloha č. 6 Přímé investice do ČR	31
Příloha č. 7 Portfoliové investice do ČR	34
Příloha č. 8 Mezibankovní devizový trh a reálný kurz koruny	35

A.

SOUHRNNÁ ČÁST

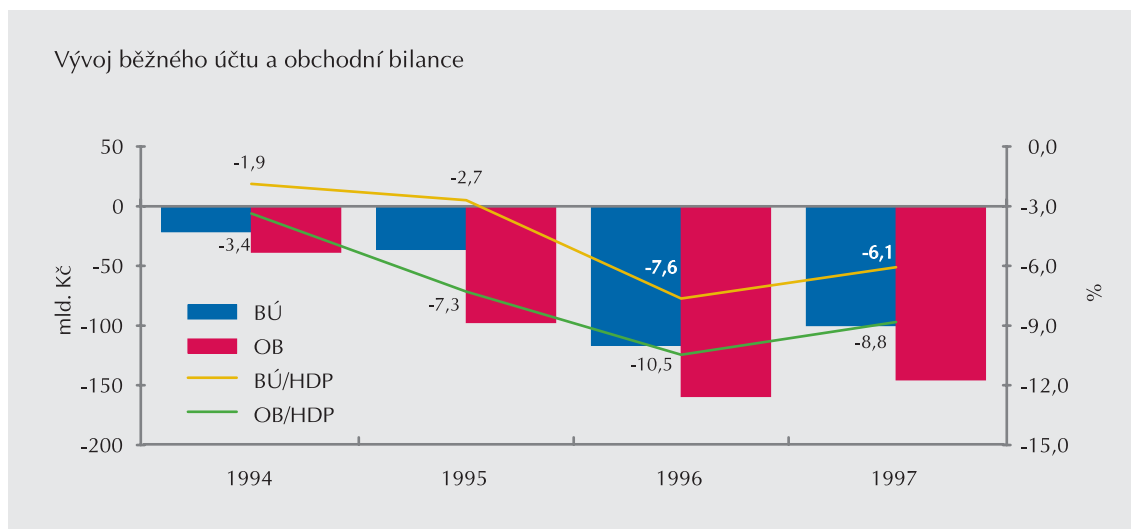
Vývoj platební bilance byl v roce 1997 charakteristický postupným poklesem nerovnováhy obchodní bilance, volatilitou krátkodobého kapitálu a měnovými turbulencemi s následným oslabením kurzu koruny. Zlepšení obchodní bilance bylo výsledkem utlumení domácí poptávky na jedné straně a oživením zahraniční poptávky a nárůstem konkurenceschopné produkce z nově vybudovaných kapacit především podniků se zahraniční majetkovou účastí. Kapitálový a finanční účet byly ovlivněny měnovými turbulencemi, přičemž v květnu reagovali investoři na makroekonomický vývoj na počátku roku a v listopadu na destabilizovanou politickou situaci. V obou případech byl patrný i vliv asijské měnové krize. Přírozenou reakcí na tyto události byl odliv především krátkodobého kapitálu. Celková platební bilance tak skončila deficitem, který byl pokryt devizovými rezervami ČNB v rozsahu 56 mld. Kč.

v mil Kč	1993	1994	1995	1996	1997
A. Běžný účet	13 286,7	-22 643,2	-36 331,3	-116 510,6	-100 106,3
Obchodní bilance	-15 313,0	-39 750,9	-97 598,6	-159 538,6	-145 585,9
B. Kapitálový účet	-16 175,0	0,0	179,1	15,6	324,0
C. Finanční účet	88 184,7	97 019,7	218 288,5	116 632,5	34 319,1
Přímé investice	16 421,8	21 551,1	67 021,2	37 674,8	40 451,4
Portfoliové investice	46 658,5	24 595,9	36 144,4	19 692,5	34 438,9
Ostatní kapitál	25 104,4	50 872,7	115 122,9	59 265,2	-40 571,2
dlouhodobý	23 472,7	31 911,5	89 350,2	84 423,3	12 930,0
krátkodobý	1 631,7	18 961,2	25 772,7	-25 158,1	-53 501,2
D. Chyby a omyly	3 019,8	-6 121,9	15 779,4	-22 612,6	9 423,2
E. Změna devizových rezerv	-88 316,2	-68 254,6	-197 915,7	22 475,1	56 040,0
- = růst rezerv					

Poznámka: S cílem sjednotit vykazování údajů podle V. manuálu platební bilance MMF v souladu se standardem uplatňovaným v mezinárodních institucích (MMF, Eurostat) došlo k zavedení nové struktury vykazování výsledků platební bilance. Došlo k vyčlenění kapitálových převodů z položky jednostranných převodů v běžném účtě na tzv. kapitálový účet platební bilance. Finanční účet platební bilance zahrnuje operace pohybu kapitálu (dříve kapitálový účet).

Běžný účet platební bilance skončil v roce 1997 schodkem 100,1 mld. Kč (6,1 % HDP) vlivem pasiva obchodní bilance ve výši 145,6 mld. Kč (8,8 % HDP). Tyto výsledky znamenaly v porovnání s předchozím rokem pokles vnější nerovnováhy ekonomiky, ale deficit běžného účtu se stále pohybuje nad mezinárodně uznávanou senzitivní hranicí 5 %-ního poměru k HDP.

Deficit obchodní bilance narůstal do konce dubna vlivem stagnace exportu a dynamického růstu dovozu. Počínaje květnem došlo ke zvýšení dynamiky vývozu a ke stabilizaci tempa dovozu, což vedlo k postupnému snižování deficitu obchodní bilance. Zlepšení ekonomického klimatu v Evropě vytvářelo příznivé podmínky pro růst odbytových možností českého průmyslu. Vývozní aktivita byla dále pozitivně ovlivněna náběhem kapacit z investic realizovaných v předchozích letech, zejména v oblasti automobilového a elektrotechnického průmyslu. Ke zvýšení obrátu obchodní směny přispělo rozšíření kooperačních vazeb českých podniků se zahraničními partnery. Oslabená úroveň devizového kurzu stimulovala vývoz položek s nižším stupněm zpracování. Souběh těchto faktorů se promítl ve zvýšení vývozu v běžných cenách proti předchozímu roku o 20,2 % a meziročně ve hmotném vyjádření o 14,3 %.

Postupný pokles dynamiky dovozů byl spojen s utlumováním tuzemské poptávky, oslabením měny a dokončením některých objemově velkých investic s využitím zahraničních zdrojů. Úsporná opatření státního rozpočtu, měnová restrikce a snížení přílivu kapitálu na finančním účtu platební bilance přispěly k poklesu tempa růstu dovozů pro investiční výstavbu a spotřebu. Naopak intenzivnější úroveň kooperačních vazeb mezi českými a zahraničními podniky spojená především s činností proexportně zaměřených podniků se zahraniční majetkovou účastí se odrazila v přírůstku dovozů pro výrobní spotřebu. Dovoz vzrostl v běžných cenách o 13,7 % a meziročně ve hmotném vyjádření o 8,2 %.

Pokračoval pozitivní trend ve změně struktury vývozu ve prospěch strojírenské produkce. Její podíl ve výši 38 % dosáhl úrovně před rokem 1990 při zásadní změně teritoriální orientace exportu. Zvýšil se i vývoz řady odvětví zpracovatelského průmyslu (kovové výrobky, textilní tkaniny).

V teritoriální struktuře zahraničního obchodu je patrné zvýšení obrátu se zeměmi Evropské unie při poklesu pasivního salda. K růstu aktiva obchodní bilance došlo se zeměmi s tranzitivní ekonomikou. Deficit obchodní bilance narůstal vůči zámořským teritoriím (USA, Japonsko), ale také vůči Číně a zemím jihovýchodní Asie.

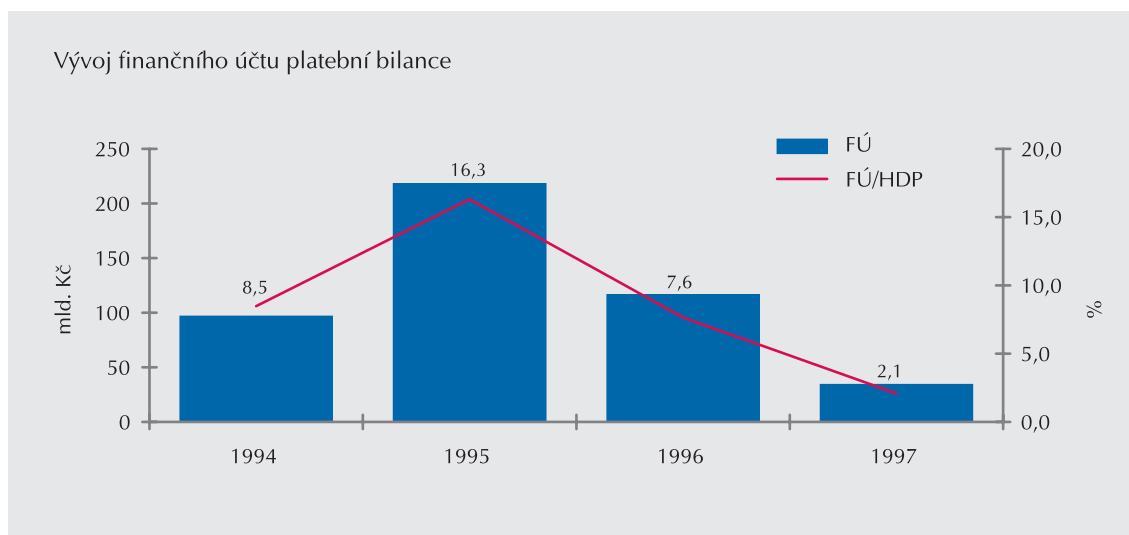
Dosažené aktivum u ostatních položek běžného účtu nepůsobilo na celkové snižování jeho deficitu s takovou intenzitou jak tomu bylo v předchozím roce. Bilance služeb byla aktivní ve výši 54,9 mld. Kč. Zvýšení přebytkovosti bilance služeb bylo pouze pozvolné přes vylepšení bilance cestovního ruchu. Zde se promítly úspory na výdajové stránce vlivem poklesu cest českých občanů do zahraničí a s tím spojených nákladů (vliv mzdového vývoje a důsledek záplav na Moravě). Došlo k poklesu počtu osob přijíždějících do ČR (index 98,6). Příjmy z aktivního cestovního ruchu v korunovém vyjádření se zvýšily o 4,6 %. Mírně se navýšily čisté příjmy z prodeje dopravních služeb.

Bilance výnosů skončila deficitem 20,6 mld. Kč, t.j. zhruba na úrovni předchozího roku. Vyšší placené úroky ze založených závazků, ale i vyplacené dividendy z hospodářských výsledků podniků se zahraniční majetkovou účastí byly z vyšší části kompenzovány inkasovanými úroky z poskytovaných bankovních půjček a depozit českých komerčních bank v zahraničí.

Saldo jednostranných transferů skončilo aktivem ve výši 11,2 mld. Kč vlivem realizace soukromých převodů obyvatelstva a vládní technické pomoci (G 24, Phare, pomoc při odstraňování povodňových škod).

Kapitálový účet skončil v roce 1997 aktivním saldem ve výši 0,3 mld. Kč a v rozhodující míře zahrnuje transakce spojené s převody nehmotných aktiv (patenty, autorská práva) a transfery kapitálových zdrojů spojené s migrací obyvatelstva.

Finanční účet (dříve kapitálový účet) byl v porovnání s rokem 1996 výrazně méně přebytkový. Dosažené aktivum činí pouze 34,3 mld. Kč (1,1 mld. USD), což je o 82,3 mld. Kč méně než v roce 1996. Ve struktuře přílivu kapitálu pokračoval příliv přímých a portfoliových investic a silný byl odliv kapitálu krátkodobého.

Příliv kapitálu formou přímých zahraničních investic se v roce 1997 realizoval v rozsahu mírně převyšujícím úroveň r. 1996 převážně do odvětví energetiky, výroby spotřebního zboží a tabákových výrobků, peněžnictví a pojištnictví. Celkový stav přímých investic ke konci roku 1997 dosáhl 6,8 mld. USD. České přímé investice do zahraničí proti roku 1996 poklesly a jejich celkový stav je zanedbatelný. Čistý příliv přímých investic dosáhl 40,5 mld. Kč.

Dlouhodobě nízké ceny akcií (po měnových turbulencích na historických minimech) a vysoké úrokové sazby povzbuzovaly poptávku zahraničních investorů jak po akciích, tak po obligacích denominovaných v korunách. Objemově významné položky přílivu portfoliových investic byly emise dluhopisů českých subjektů uskutečněných na zahraničních trzích (ČEB, ČEZ po 0,2 mld. USD). Výsledkem bylo téměř dvojnásobné zvýšení přílivu portfoliových investic oproti roku 1996. Patrné je zvýšení investic tuzemských subjektů do zahraničních cenných papírů. Zejména ve 4. čtvrtletí jsou zřetelné nákupy zahraničních titulů rezidenty (za rok 1997 ve výši 6 mld. Kč, z toho ve 4. čtvrtletí 7,5 mld. Kč). Celkový čistý příliv portfoliových investic dosáhl 34,4 mld. Kč (1,1 mld. USD).

Odliv zahraničních zdrojů v ostatních formách kapitálu byl ovlivněn především měnovými turbulencemi doma i v zahraničí. V listopadu snížila agentura IBCA rating České republiky z A- na BBB+ a následně agentura Standard and Poor's snížila rating úvěrové spolehlivosti vybraných komerčních bank (KB, ČS, ČSOB). Snížení ratingu českých obchodních bank, turbulence na světovém finančním trhu a vyšší nákladovost půjček měly za důsledek odklad rozhodnutí ohledně realizace připravovaných emisí dluhopisů. Současně byly spláceny dříve čerpané půjčky.

Podniková sféra dále zvyšovala obrát čerpání a splácení zdrojů vůči zahraničí. Objem nově čerpaných finančních úvěrů českými podniky přímo ze zahraničí převýšil 100 mld. Kč, (v roce 1996 to bylo 75 mld. Kč). Čisté čerpání těchto úvěrů se uskutečnilo zhruba na úrovni roku 1996 vlivem růstu nabíhajících splátek z dříve přijatých závazků.

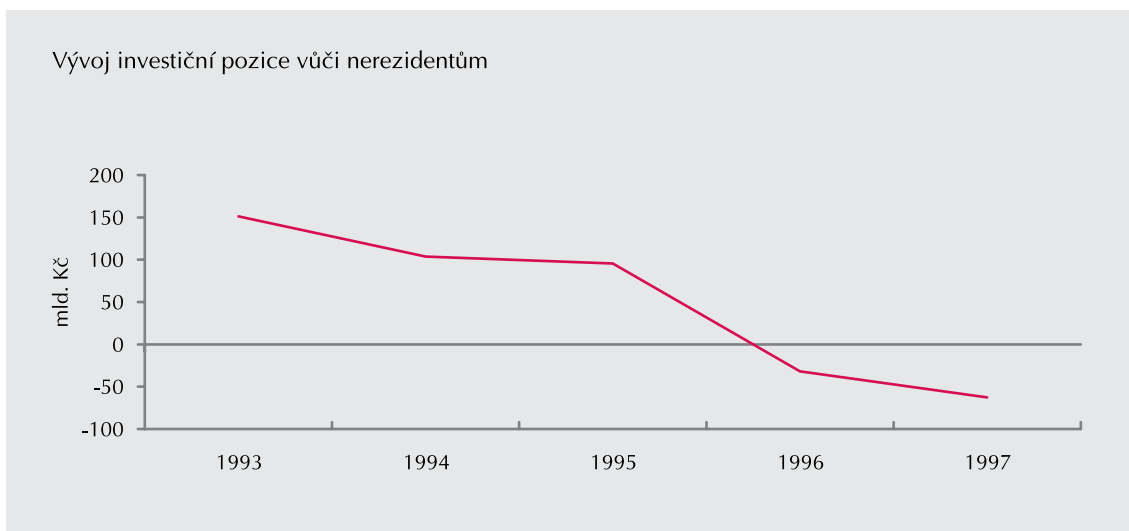
Odliv krátkodobého zahraničního kapitálu v souvislosti s měnovými turbulencemi probíhal v rozhodující míře přes bankovní sektor. Odliv kapitálu byl realizován především růstem krátkodobých aktiv bank, což bylo spojeno s dokrýváním pozic bank vlivem růstu devizových účtů rezidentů a poptávkou nerezidentů po korunách (nárůst stavu devizových účtů rezidentů činil 51 mld. Kč a přírůstek korunových aktiv vůči nerezidentům 45,3 mld. Kč). Dynamicky se zvyšoval objem operací nerezidentů s českou korunou. O tom svědčí jak rozsah korunových euroemisí realizovaných zejména v I. pololetí, tak i zdvojnásobení stavu korunových aktiv českých bank vůči nerezidentům.

Celková platební bilance za rok 1997 skončila deficitem. Devizové rezervy ČNB se snížily o 56 mld. Kč (1,8 mld. USD) na stav ke konci roku 338,7 mld. Kč (9,8 mld. USD). Tato výše postačovala ke krytí 3,6 měsíčního dovozu zboží a služeb.

Celkový **zahraniční dluh** dosáhl ke konci roku výše 749 mld. Kč (21,6 mld. USD), což představuje více než 45 % HDP. K jeho růstu přispělo pokračující zadlužování podnikové sféry v zahraničí. Časová struktura hrubé zadluženosti se mírně zhoršila, neboť stav dlouhodobě splatných závazků ke konci roku poklesl proti předchozímu roku o 4,2 % na 67,3 %. Krátkodobé závazky činí 7,1 mld. USD.

Náběh splátek z dřívějších závazků a růst zahraničního zadlužení se promítly do **navýšení nákladů na dluhovou službu** ze střednědobého a dlouhodobého dluhu na 4,7 mld. USD v roce 1997 (15,7 % ročního exportu zboží a služeb).

Ve vývoji **investiční pozice ČR** vůči nerezidentům (saldo aktiv a pasív vůči nerezidentům vč. majetkových účastí) se zmírnilo tempo růstu pasíva vzhledem k paralelnímu růstu aktiv a závazků. V průběhu roku došlo k jeho navýšení o 30,9 mld. Kč a ke konci roku dosáhlo výše 62,7 mld. Kč. Rozhodujícím sektorem, který čerpá zdroje ze zahraničí je podniková sféra.

B.

PODROBNÁ ČÁST

1. BĚŽNÝ ÚČET PLATEBNÍ BILANCE

1.1. Obchodní bilance

Obchodní bilance za rok 1997 skončila pasivem v rozsahu 145,6 mld. Kč, t.j. 8,8 % HDP, což je zlepšení oproti roku 1996 o cca 14 mld. Kč. Vlivem poklesu tempa exportu a udržení tempa dovozu se prohluboval dvanáctiměsíční kumulovaný schodek obchodní bilance do dubna 1997. Od května převažoval růst tempa vývozu nad dovozem a došlo ke zlepšování kumulativního salda. Výsledné saldo obchodní bilance bylo ovlivněno především hospodářským oživením v západní Evropě, snižováním dynamiky tuzemské poptávky a rostoucím exportem výrobků firem se zahraniční majetkovou účastí. K příznivým výsledkům obchodní bilance ve srovnání s předchozím rokem přispěla i postupná depreciace kurzu koruny.

V komoditní struktuře vývozu se zvýšil podíl produkce s vyšší přidanou hodnotou u nosné skupiny strojírenského vývozu a vlivem oslabení kurzu vzrostl i export tržních výrobků. V teritoriální struktuře byl hlavní podíl obchodu zaměřen na země s vyspělou tržní ekonomikou, zejména země Evropské unie (podíl na obratu 61,3 %), do kterých se vývoz zvýšil o 24,3 % a dovoz o 13,2 % s výsledným snížením deficitu o 22,4 mld. Kč. Příznivě se vyvíjel obchod se zeměmi CEFTA s meziročně rostoucím přebytkem. Pasivum se naopak prohloubilo s rozvojovými zeměmi v důsledku téměř stagnujícího vývozu a vlivem růstu dovozů zčásti spojených s masivními devalvacemi národních měn asijských zemí po měnových turbulencích.

1.1.1. Faktory ovlivňující výši deficitu obchodní bilance

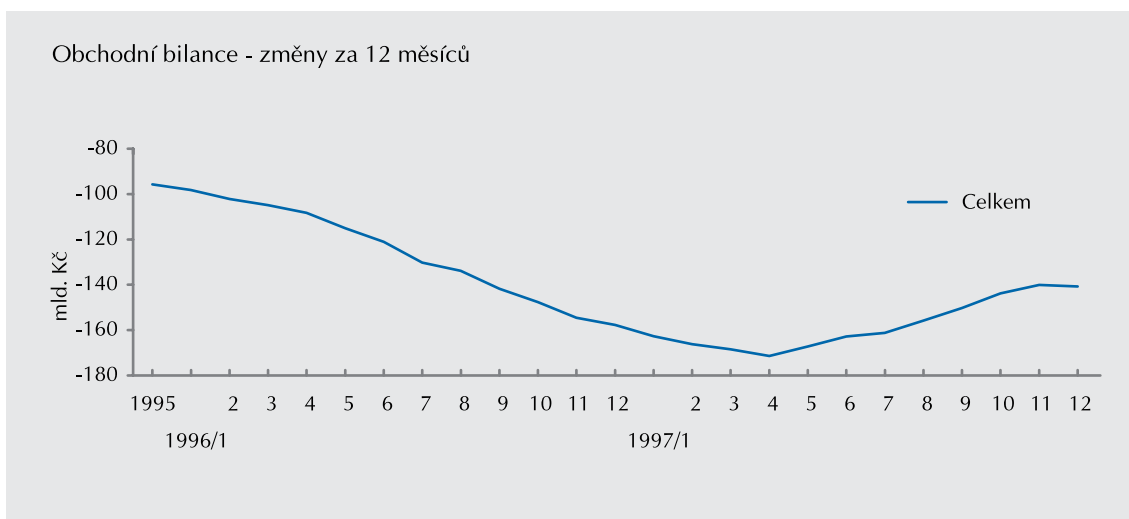
Pasivní saldo obchodní bilance za rok 1997 se oproti roku 1996 zlepšilo o 13,9 mld. Kč (při přepočtu průměrným kurzem roku 1997 o 0,4 mld. USD) na 145,6 mld. Kč (4,6 mld. USD). Vývoz podle údajů ČSÚ vzrostl nominálně o 20,2 %, dovoz o 13,7 %. Po očištění o cenové vlivy a především kurzové změny dosáhlo meziroční tempo růstu vývozu ve hmotném vyjádření 14,3 % (o rok dříve pouze 2,5 %) a dovozu 8,2 % (o rok dříve 10,7 %).

Souhrnná obchodní bilance v mld. Kč

	1993	1994	1995	1996	1997
Obchodní bilance	-15,3	-39,7	-97,6	-159,5	-145,6
Vývoz	414,8	458,4	569,5	588,8	714,7
Dovoz	430,1	498,1	667,1	748,3	860,3
Obrat	844,9	956,5	1 236,6	1 337,1	1 575,0
Podíl obch. bilance na HDP v %	1,5	3,5	7,2	10,4	8,8

Poznámka: podle metodiky MMF jsou údaje na straně vývozu i dovozu do roku 1996 včetně sníženy o úroky z dodavatelských úvěrů. Dovoz je zvýšen o tržní hodnotu zemního plynu dodávaného za XTR.

Hodnocení vývoje obchodní bilance za rok 1997 lze rozdělit do tří období vývoje. První (leden - duben) bylo charakteristické prohlubováním deficitu obchodní bilance při stagnaci exportu a udržování dynamiky dovozu. Očekávání depreciační kurzu a setrvání kurzu v apreciační části pásma přispěly k dynamizaci poptávky po dovozech a snahách po předzásobením. Růst deficitu obchodní bilance spojený se snižováním hospodářské aktivity při prohlubování deficitu veřejných rozpočtů signalizovaly neudržitelnost kurzu koruny. Po přijetí dalších hospodářských opatření a zavedení systému řízeného plovoucího kurzu se změnilo vnitřní makroekonomické prostředí, což spolu se zvýšením zahraniční poptávky příznivě ovlivnilo vývoj obchodní bilance. V dalším období od května začal postupně klesat dvanáctiměsíční úhrn deficitu obchodní bilance následkem zvýšení dynamiky exportu při stabilizaci dynamiky dovozu. Ve 4. čtvrtletí roku 1997 vlivem destabilizace politické situace došlo k opětovnému tlaku na depreciační kurzu koruny, zrychlení dynamiky dovozu vlivem předzásobením a tím k růstu deficitu a pozastavení tendence k poklesu deficitu obchodní bilance (měřeno dvanáctiměsíčním úhrnem).

Zvýšení exportní výkonnosti ovlivnily především následující faktory:

- zrychlení hospodářského růstu v zemích Evropské unie, jehož tempo se zvýšilo podle předběžných údajů z 1,6 % v roce 1996 na 2,6 %;
- vyšší exportní výkony restrukturalizované části průmyslu (zejména automobilového) a dalších podniků se zahraniční majetkovou účastí (Škoda Auto, Tabák, AVX a další objemově významné firmy);
- postupné snižování tempa růstu tuzemské spotřebitelské a veřejné poptávky (nižší koupěschopnost obyvatelstva, škrty ve výdajích státního rozpočtu, povodně na Moravě se změnou priorit obyvatel) orientovaly část podniků k přesměrování produkce do zahraničí;
- depreciační kurzu koruny (meziroční index nominálního kurzu u DEM byl vyšší o 1,3 %, u USD o 16,9 %) vedla ke zvýšení odbytu výrobků s nižší přidanou hodnotou.

Ke zvyšování necenové konkurenceschopnosti českého vývozu v roce 1997 přispívalo i postupné rozšíření aktivity státních institucí na podporu vývozu - České exportní banky (ČEB) a Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP). Celkový objem úvěrových a záručních smluv uzavřených ČEB v roce 1997 se pohybuje kolem 6,3 mld. Kč. Celková výše úvěrů či úvěrových příslibů dosáhla výše cca 16 mld. Kč (2,2 % ročního vývozu), převážně zaměřených na oblast energetického průmyslu, odvětví dopravních zařízení a strojírenské výroby. Mezi nová teritoria, kam ČEB úvěrovala vývozy, patří např. SNS, balkánské země a USA. EGAP pojistil za 5-ti letou dobu své činnosti vývozní úvěry v rozsahu 61,2 mld. Kč; z toho 26,2 mld. Kč realizovaných v roce 1997 představuje 3,7 % z celkového vývozu. Opětovně byla ze strany EU zavedena opatření omezující přístup některých komodit na trh EU. Byla zavedena prozatímní (od června) a trvalá (od prosince) antidumpingová cla ze strany EU proti českým vývozcům bezešvých trubek - Nové huti, Vítkovicím (ve výši 5,2 %) a zejména vůči chomutovským Válcovnám trub (ve výši 46,8 %), kde se export podílí na produkci cca 80 %.

Ochranná opatření zavedlo také Slovensko v podobě 7 %-ní dovozní přírážky, potvrzování certifikátů o původu zboží a uplatňování kvóty na dovoz piva z ČR ve výši 526 tis. hl ročně.

V dynamice dovozu se promítly následující faktory:

- ve směru jeho snížení:

- poměrně klidný vývoj cen komodit na zahraničních surovinových burzách včetně postupně klesající ceny ropy;
- ekonomická opatření úsporných vládních balíčků v oblasti výdajů rozpočtu (dočasné zavedení dovozních depozit v dubnu ve výši 20 % z ceny po dobu 6 měsíců k omezení dovozu spotřebního zboží včetně potravin se ukázalo jako málo účinné a bylo v srpnu zrušeno);
- deprecie kurzu koruny zpomalila dynamiku fyzického dovozu;

- ve směru jeho zvýšení:

- dubnové a prosincové předzásobení firem v důsledku očekávané deprecie kurzu;
- zvyšující se dovozní náročnost ekonomiky na dovoz materiálů a komponentů ze zahraničí především pro firmy se zahraniční účastí i kooperační činnost se zahraničím;
- snižující se ochrana tuzemského trhu v návaznosti na závazky z Uruguayského kola a zahájení 3. etapy snižování cel u dovozů ze zemí EU (shodně s ESVO) i v souladu s dalšími dohodami o volném obchodě. Průměrná preferenční celní sazba poklesla v roce 1997 ze 3,8 % na 3,2 %;
- deprecie kurzu koruny se promítla zejména u dolarových dovozů surovin při přepočtu na Kč ve zvýšení jejich dovozních cen;
- deprecie kurzu asijských měn přispěla ke zvyšování dovozů zboží do ČR z těchto teritorií.

1.1.2. Směnné relace

V roce 1997 nebyly zaznamenány v cenách komodit na zahraničních trzích žádné mimořádné turbulence. Ceny surovin spíše klesaly, a to jak u ropy, tak u kovů. Postupně klesala i cena zemního plynu v USD, v průměru však byla vyšší než v minulém roce. U potravin se cenová úroveň zvýšila. Jak index HWWA tak Reuterův index byly v průměru nižší v porovnání s rokem 1996 (index HWWA se snížil z 94,4 na 92,7).

Vývoj směnných relací za rok 1997 měřený výběrovými cenovými indexy dosáhl hodnoty 100,1 %-ních bodů, při průměrném růstu vývozních cen o 5,2 % a dovozních cen o 5,1 %. Vzhledem k poměrně klidnému vývoji cen na mezinárodních trzích cenové indexy odrážely především kurzové změny (zvláště u komodit obchodovaných v USD). Ve vývozních cenách se vyšší citlivost projevila u průmyslových výrobků, chemikálií, tabáku, paliv a strojírenských zařízení, v cenách dovozu zejména u tabáku, paliv a průmyslových výrobků.

Směnné relace podle výběrových indexů ČSÚ (předchozí rok=100)

1997 SITC	Vývoz-cenový index				Dovoz-cenový index				Směnné relace			
	I.Q	I.-II.Q	I.-III.Q	I.-IV.Q	I.Q	I.-II.Q	I.-III.Q	I.-IV.Q	I.Q	I.-II.Q	I.-III.Q	I.-IV.Q
0 Potraviny	97,6	98,9	102,3	104,7	98,6	102,4	107,0	109,9	99,0	96,6	95,6	95,3
1 Nápoje, tabák	96,6	102,1	107,0	107,6	108,4	115,0	114,9	113,7	89,1	86,0	93,1	94,6
2 Suroviny	90,8	96,7	99,7	103,2	93,3	97,2	101,9	105,2	97,3	105,0	97,8	98,1
3 Paliva	104,1	104,3	106,2	106,7	122,0	116,0	114,9	110,9	85,3	83,4	92,4	96,2
4 Tuhy	96,4	96,8	98,1	100,6	93,9	97,4	103,2	105,7	102,7	107,1	95,1	95,2
5 Chemikálie	99,7	100,6	103,7	106,3	98,9	101,5	104,2	105,9	100,8	95,4	99,5	100,4
6 Tržní výrobky	95,4	98,2	101,1	103,8	95,3	96,4	102,0	104,5	100,1	104,4	99,1	99,3
7 Stroje	99,9	102,2	104,3	105,8	95,3	97,6	99,4	100,6	104,8	100,6	104,9	105,2
8 Prům.výrobky	106,7	106,8	107,0	107,0	106,2	107,8	108,7	108,5	100,5	94,8	98,4	98,6
Celkem ČR	98,8	101,0	103,4	105,2	99,9	101,8	104,0	105,1	98,9	99,2	99,4	100,1

Kurzový vývoj přispěl ke zvýšení korunové efektivity vývozu průmyslových podniků. Orientačně pro-
 počtený rozdílový ukazatel za jednotlivá čtvrtletí roku vykazuje poprvé po dvou letech ve 4. čtvrt-
 letí m.r. dosažení průměru nad úroveň 100 bodů.

1.1.3. Vývoj teritoriální struktury zahraničního obchodu

Teritoriální pohled naznačuje příznivý vývoj v obchodě s vyspělými tržními ekonomikami. Přispěl
 k tomu pokles deficitu se zeměmi Evropské unie o 22,4 mld. Kč, kde vývoz zboží z ČR vzrostl mezi-
 ročně o 24,3 %, dovoz se zvýšil o 13,2 %. Podstatný nárůst schodku připadá na ostatní vyspělé země
 s tržní ekonomikou z důvodu růstu dovozu z USA (o 28 %) a z Japonska (o 29 %). Přestože vzrostl
 i vývoz do těchto zemí, jeho dynamika nestačila zlepšit rozsah deficitu.

Jedinou skupinou zemí, s níž má ČR kladnou a zvyšující se obchodní bilanci, zůstávají "evropské země
 s tranzitivní ekonomikou a země SNS" (především vlivem obchodu se zeměmi CEFTA). Aktivum se zvý-
 šilo u této skupiny zemí o 12,3 mld. Kč pod vlivem především značného (20,1 mld. Kč) obchodního
 přebytku se Slovenskem. K výsledku přispělo i zlepšení bilance s Polskem a snížení deficitu s Ruskem,
 kde se příznivě projevil 20 %-ní nárůst vývozu.

Výrazné pasivum téměř 11 mld. Kč vzniklo s ostatními zeměmi s tranzitivní a státní ekonomikou vlivem
 růstu dovozu z Číny o 48 %, zatímco vývoz do Číny zhruba o 20 % poklesl. Vlivem stagnace exportu
 a růstu dovozu se zvýšil deficit s rozvojovými zeměmi a přiblížil se k 8 mld. Kč.

Obchodní bilance podle teritoriální struktury zahraničního obchodu v mil. Kč

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Země s přechodovou a státní ekonomikou	-4 068	-13 021	13 598	-15 960	12 711	-2 827	-12 619	-2 159	4 755
Státy s vyspělou tržní ekonomikou	1 881	-4 969	8 707	-37 224	-31 040	-39 280	-84 418	-150 889	-137 902
z toho : - státy EU	2 061	2 239	18 078	-9 107	-17 037	-22 924	-59 253	-123 275	-100 868
- státy ESVO	1 013	-5 822	-6 596	-13 983	-4 476	-4 281	-5 419	-5 580	-5 770
- ostatní vyspělé země	-1 193	-1 386	-2 775	-14 134	-9 527	-12 075	-19 746	-22 034	-31 264
Rozvojové země	2 103	4 221	2 530	7 875	13 846	6 961	1 314	-4 667	-7 682
Celkem	-84	-13 769	24 835	-45 309	-4 483	-35 146	-95 723	-157 715	-140 829

1.1.4. Vývoj zbožové struktury zahraničního obchodu

Z hlediska zbožové struktury vývozu se v průběhu roku zvyšoval vývoz zboží s vyšší přidanou hodno-
 tou ve skupině strojů a přepravních zařízení. Po 7 letech bylo dosaženo 38 % podílu strojírenského
 vývozu na celkovém vývozu, t.j. výchozí úroveň z roku 1990 (37,7 %), ale při zcela odlišné věcné a teri-
 toriální struktuře. Vývoj komoditní struktury vývozu ukazuje na pozitivní trendy ve vývozu produkce
 náročnější na zpracování, zejména strojírenského charakteru včetně elektronického a automobilového
 průmyslu. Naopak klesající trend podílu na vývozu je zřejmý u surovin a polotovarů (t.j. zboží s nižším
 stupněm zpracování) přesto, že v roce 1997 vzrostl vývoz tržních výrobků o 12,6 %.

Vývoz položek patřících mezi High Technology Products (HTP) vzrostl meziročně o 29,9 % (podíl se
 zvýšil ze 6,7 na 7,2 % na celkovém vývozu) ve skupinách letecká technika, elektrotechnika, chemie
 a neelektrické stroje.

Podíly skupin zboží na vývozu v %

SITC	1993	1994	1995	1996	1997
0 Potraviny	6	5	5	4	4
1 Nápoje a tabák	1	1	1	1	1
2 Suroviny	6	6	5	5	4
3 Paliva	6	5	4	5	4
4 Tuky	0	0	0	0	0
5 Chemikálie	9	9	9	9	9
6 Tržní výrobky	30	30	32	29	27
7 Stroje a přepravní zařízení	29	29	30	33	38
8 Průmyslové výr.	13	15	13	15	13
Vývoz celkem	100	100	100	100	100

Z vývoje komoditní struktury dovozu podle skupin užití lze sledovat předstih dynamiky zboží pro výrobní spotřebu před dynamikou investic a zboží pro osobní spotřebu. Tento vývoj souvisí se zvyšující se dovozní náročností ekonomiky danou provázaností řady exportérů se zahraniční účastí (např. Škoda Auto, AVX Tesla, Procter & Gamble, Varta AKU, Barum Continental, Matsushita television aj.) na dovoz materiálů a komponentů ze zahraničí. Mimo to došlo k útlumu některých tuzemských výrob a jejich nahrazením dovozy (koželužny, část sortimentu papírenského průmyslu, ropných výrobků). Rostoucí investice z dovozu se soustředily do oblastí infrastruktury a životního prostředí, zvláště pro energetiku. Patrný je pokles tuzemské poptávky po dovozech strojů pro určitá odvětví průmyslu (zemědělských, stavebních, potravinářských), vyplývající částečně z nasycenosti trhu ale i poklesu investiční aktivity řady podniků.

V dovozu zařazeném podle stupně zpracování se mírně zvýšil podíl výrobků s nižším stupněm zpracování, např. jednoduchých strojírenských a elektrotechnických výrobků a polotovarů. Tempo růstu dovozu zboží zařazených do HTP se zvýšilo o 10,8 % a jeho podíl na celkovém dovozu dosahuje 11,1 %.

Podíl dovozu paliv na celkovém dovozu se stabilně pohybuje okolo 9 %. Ropy se dovezlo obdobné množství (7,1 mil. t) jako v roce 1996 (7,6 mil. t) při poklesu její dolarové ceny o cca 8,4 %. V důsledku depreciační kurzu koruny vůči USD byla průměrná cena 1 tuny ropy v Kč vyšší o 9,1 % a tvořila jeden z významných cenových impulsů v průběhu roku. Objem hmotného dovozu ruské ropy klesl zhruba o 5 % ve prospěch dovozu ze zemí Evropské unie.

Dodávky zemního plynu se realizovaly téměř ve stejné výši 9,5 mld. m³ jako v roce 1996. Průměrná dovozní cena zemního plynu v USD dosáhla 102,6 USD za 1000 m³ a oproti předchozímu roku (97,2 USD) se zvýšila o 5,5 %. Od května se realizoval dovoz norského plynu, celkem 706 mil. m³, jehož dodávky se budou ročně zvyšovat až na 3 mld. m³ v roce 2002. Zvýšení cen plynu spojené s depreciací kurzu koruny vůči USD mělo dopad do výsledku hospodaření monopolního dovozce státního podniku Transgas. Ve spotřebitelských cenách se růst cen plynu neprojevil vzhledem k regulovaným cenám pro distributory i domácnosti.

Podíly skupin zboží na dovozu v %

SITC	1993	1994	1995	1996	1997
0 Potraviny	6	6	6	6	5
1 Nápoje a tabák	1	1	1	1	1
2 Suroviny	5	5	4	4	4
3 Paliva	9	9	8	9	9
4 Tuky	0	0	0	0	0
5 Chemikálie	11	12	12	12	12
6 Tržní výrobky	17	18	20	19	19
7 Stroje a přepravní zařízení	38	36	37	38	38
8 Průmyslové vyr.	12	13	12	11	11
Dovoz celkem	100	100	100	100	100

Z obchodní bilance jednotlivých skupin zboží je patrné výrazné meziroční zlepšení schodku (o 37 mld. Kč) u nosné skupiny strojů a přepravních zařízení plynoucí z enormního zrychlení meziročního tempa růstu vývozu v porovnání s klesajícím tempem jejího dovozu. Naopak značné prohloubení deficitu je zřejmé u skupin paliv a chemikálií. Změny salda v ostatních skupinách nebyly tak zásadní.

Obchodní bilance podle skupin zboží v mil. Kč

SITC	1993	1994	1995	1996	1997
0 Potraviny	938	-8 942	-9 461	-19 078	-18 375
1 Nápoje a tabák	665	-995	-639	-497	10
2 Suroviny	3 047	4 728	-269	1 168	-3 032
3 Paliva	-17 236	-19 860	-27 964	-38 645	-47 644
4 Tuky	-429	-278	-1 163	-1 156	-978
5 Chemikálie	-9 983	-16 857	-25 808	-35 094	-42 288
6 Tržní výrobky	55 576	49 256	49 254	26 175	26 235
7 Stroje a přepravní zařízení	-39 601	-47 866	-73 738	-92 386	-55 337
8 Průmyslové výrobky	3 972	5 725	-5 912	1 260	33
9 Nezařazené	-1 432	-57	-23	538	547
Dovoz celkem	-4 483	-35 146	-95 723	-157 715	-140 829

1.2. Bilance služeb

Za rok 1997 skončila bilance služeb aktivním saldem v rozsahu 54 936,0 mil. Kč (1731,9 mil. USD). Proti roku 1996 vzrostly příjmy ze služeb o 4,7 mld. Kč na 226,8 mld. Kč, výdaje se zvýšily o 2,0 mld. Kč a dosáhly 171,8 mld. Kč.

Příjmy z dopravních služeb převýšily platby o 20,7 mld. Kč, tj. ve srovnání s předchozím rokem zvýšení aktiva dopravy o 3,5 mld. Kč. Nárůst příjmů ze zahraničního cestovního ruchu o 5,1 mld. Kč a současné snížení výdajů na cesty českých občanů do zahraničí o 4,7 mld. Kč se odrazilo ve zvýšení aktiva cestovního ruchu proti roku 1996 o 9,8 mld. Kč (na 40,2 mld. Kč). Inkasa za ostatní poskytnuté služby se meziročně snížila o 5,4 mld. Kč, naproti tomu úhrady do zahraničí vzrostly o 5,1 mld. Kč, což znamená zhoršení salda ostatních služeb o 10,5 mld. Kč. Po přechodném přebytku vykázaném v roce 1996 skončila bilance ostatních služeb opět pasivem, a to ve výši téměř 6,0 mld. Kč.

	v mil. Kč				
	1993	1994	1995	1996	1997
Bilance služeb	29 465,2	14 052,8	48 881,2	52 198,9	54 936,0
z toho					
Příjmy	137 691,2	148 404,0	178 270,4	222 030,4	226 768,0
Doprava	36 186,6	35 757,9	38 757,4	36 209,6	41 236,0
Cestovní ruch	45 437,4	64 170,3	76 301,3	110 620,0	115 700,0
Ostatní služby	56 067,2	48 475,8	63 211,7	75 200,8	69 832,0
Výdaje	108 226,0	134 351,2	129 389,2	169 831,5	171 832,0
Doprava	21 402,1	24 542,4	21 208,9	18 983,3	20 547,0
Cestovní ruch	15 368,3	45 605,6	43 330,3	80 170,0	75 500,0
Ostatní služby	71 455,6	64 203,2	64 850,0	70 678,2	75 785,0

Poznámka: data za roky 1993 až 1996 - zpřesněná, za rok 1997 - předběžná, v roce 1994 byly proti původní verzi platební bilance upraveny příjmy a výdaje z cestovního ruchu (na základě šetření ČSÚ ve vztahu k Polsku)

Vývoj salda zboží a služeb je zachycen v tabulce. Po neustále se prohlubujícím deficitu od roku 1994 nastal v minulém roce pozitivní obrat; zejména vlivem zlepšení obchodní bilance se pasivum zboží a služeb snížilo proti roku 1996 o 16,7 mld. Kč.

	v mil. Kč				
	1993	1994	1995	1996	1997
Saldo					
obchodní bilance	-15 313,0	-39 750,9	-97 598,6	-159 538,6	-145 585,9
bilance služeb	29 465,2	14 052,8	48 881,2	52 198,9	54 936,0
Saldo zboží a služeb celkem	14 152,2	-25 698,1	-48 717,4	-107 339,7	-90 649,9

Poznámka: data za roky 1993 až 1996 - zpřesněná, za rok 1997 - předběžná

Příjmy z dopravních služeb se ve srovnání s rokem 1996 zvýšily o 5 mld. Kč, zatímco výdaje pouze o 1,6 mld. Kč. V rozhodující míře se na tom podílejí náklady na dopravu a na ní navazující služby (pojištění, skladovací a manipulační poplatky apod.) zahrnuté v ceně zboží. Meziroční změny v objemu vyváženého zboží (a do určité míry i dováženého) se do těchto nákladů promítají; jejich saldo vzrostlo o 1,4 mld. Kč proti roku 1996.

Čistý výnos z potrubního tranzitu se proti předchozímu roku zvýšil o 1,2 mld. Kč na 6,3 mld. Kč. Příjmy za přepravu plynu do západní Evropy činily 9,6 mld. Kč, z toho dodávkami plynu z Ruska za tranzitní poplatek bylo uhrazeno 6,6 mld. Kč a hotovostní platby ze SRN přesáhly 3,0 mld. Kč. Slovenská strana obdržela za tranzit ropy a plynu určeného pro spotřebu v České republice celkem 2,7 mld. Kč, navíc bylo německým přepravcům zapláceno za tranzit ropy 0,6 mld. Kč.

Saldo ostatních položek v rámci bilance dopravy bylo o 0,9 mld. Kč vyšší než rok předtím. Částkou 0,5 mld. Kč se na tom podílejí České dráhy, zbytek připadá na ostatní služby související s přepravou zboží a osob (námořní, letecká, kamionová doprava atd.).

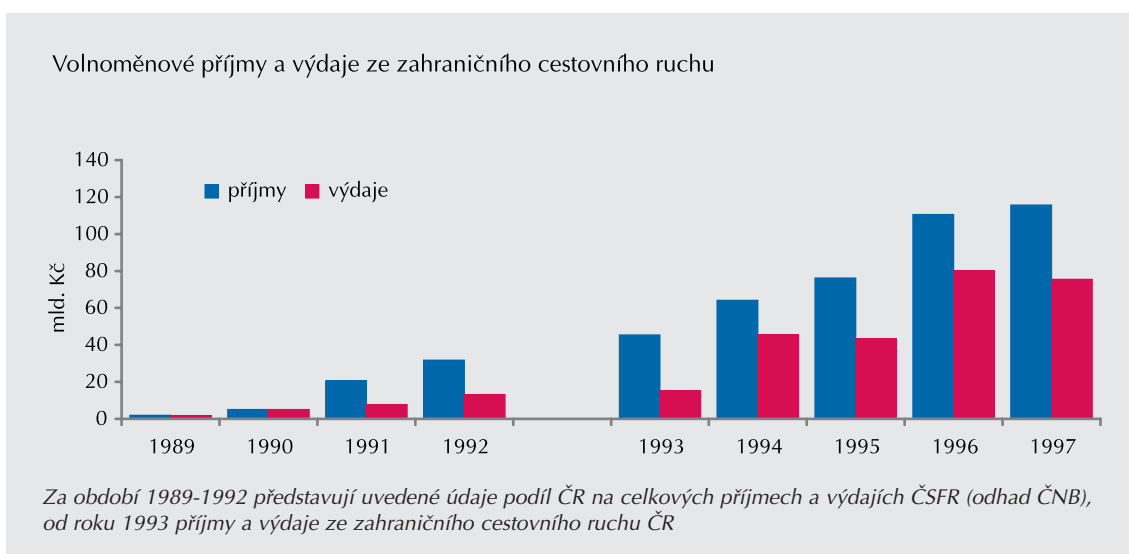
Prudký růst příjmů ze zahraničního cestovního ruchu vykázaný v minulých letech se v roce 1997 mírně zpomalil. I přes nepříznivou situaci v důsledku letních záplav přijelo do České republiky 107,9 mil. zahraničních návštěvníků (index 98,6). Jejich celková útrata se odhaduje na 115,7 mld. Kč; ve srovnání s rokem 1996 vzrostla o 5,1 mld. Kč, tj. v korunovém vyjádření o 4,6 %. V přepočtu na USD to však znamená pokles o více jak 10 %. Do ciziny vycestovalo 46,1 mil. českých občanů (index 94,8). Ve srovnání s předchozím rokem vynaložili na pobyt v zahraničí i nákupy zboží o 4,7 mld. Kč méně

(75,5 mld. Kč). Zájem o nákupní turistiku ve vztahu k Polsku poklesl; nejen v letních měsících v období záplav, ale ve všech měsících druhé poloviny roku vyjíždělo do Polska méně českých občanů než rok předtím (celoroční index výjezdů 90,2).

Obdobně jako v minulých letech vypracovala agentura GfK (Institut pro výzkum trhu) studii zahrnující příjezdový cestovní ruch a monitorující mimo jiné i délku pobytu a útratu zahraničních návštěvníků. Podle této studie činila v minulém roce průměrná délka pobytu 2,83 dne (rok předtím 2,75 dne a v roce 1995 dokonce 3,09 dne). Denní výdaje se v letech 1993 až 1995 pohybovaly těsně pod 30 USD, v roce 1996 se zvýšily na 35,02 USD a v minulém roce na 38,05 USD. Výsledky studie slouží jako jeden ze zdrojů informací pro stanovení příjmů platební bilance spojených s cestovním ruchem.

Praha zůstává lákadlem pro mnohé zahraniční návštěvníky. Vzhledem k tomu, že zde díky dostatečným ubytovacím možnostem tráví většinou více dní (v průměru 6 dní podle loňského statistického šetření zaměřeného pouze na Prahu), je i jejich útrata (až 4 tis. Kč na den) výrazně vyšší než ukázala studie GfK. Zejména v příhraničních oblastech s Rakouskem je široce využívána možnost výhodných nákupů v obchodních střediscích přímo u hraničních přechodů.

Vývoj příjmů a výdajů spojených s cestovním ruchem za několik posledních let zobrazuje graf:

U ostatních služeb (podrobné členění je uvedeno v tabulkové příloze) dosáhly podle údajů z bankovní statistiky příjmy za poskytnuté služby 69,8 mld. Kč a úhrady za služby přijaté 75,8 mld. Kč, výsledné pasivum tak činí 6,0 mld. Kč. Proti roku 1996 na straně příjmů významně vzrostla inkasa z finančních, právních, účetnických a poradenských služeb, z nájemného, ze služeb v oblasti reklamy a výpočetní techniky a informací. Zároveň se u nich zvýšily i výdaje, v největším rozsahu u služeb právních a poradenských. Kromě toho se proti předchozímu roku výrazně zvýšily úhrady za provedené stavební práce (o 4,8 mld. Kč).

1.3. Bilance výnosů

V roce 1997 dosáhly výnosy z finančních aktiv, podnikání a práce v zahraničí částky 48,2 mld. Kč, tj. nárůst o 16,4 mld. Kč ve srovnání s rokem 1996. Úrokové náklady, vyplacené dividendy a mzdy zahraničním pracovníkům se meziročně zvýšily o 17,4 mld. Kč na 68,8 mld. Kč. Schodek bilance výnosů tak činí 20 626,4 mil. Kč (650,2 mil. USD), proti předchozímu roku to znamená jeho prohloubení o 1,0 mld. Kč.

	v mil. Kč				
	1993	1994	1995	1996	1997
Bilance výnosů	-3 424,7	-580,8	-2 804,0	-19 611,0	-20 626,4
z toho					
Výnosy	15 952,0	22 713,2	31 696,1	31 765,9	48 176,0
Náklady	19 376,7	23 294,0	34 500,1	51 376,9	68 802,4

Poznámka: data za roky 1993 až 1996 - zpřesněná, za rok 1997 - předběžná

Pasivum bilance příjmů z práce se díky mnohonásobně většímu počtu cizinců zaměstnaných v České republice než českých občanů v zahraničí zvýšilo na 8,6 mld. Kč. Podle informace Ministerstva práce a sociálních věcí bylo ke konci roku 1997 legálně zaměstnáno 130,8 tis. cizinců (z toho 69,7 tis. Slováků), proti závěru předešlého roku je to snížení o 12,5 tis. Počet nelegálně pracujících cizinců přesahuje podle zveřejněných odhadů Výzkumného ústavu MPSV 100 tis., takže na trhu práce působí až 230 tis. cizinců. Z celkového průměrného počtu zaměstnaných v roce 1997 to představuje více než 4,6 %. Částka vyplacená cizincům na mzdách se odhaduje na 10,8 mld. Kč, zatímco v zahraničí si čeští občané díky nižší poptávce po práci cizinců zejména ve SRN vydělali cca 2,2 mld. Kč.

Výnosy z krátkodobých aktiv ČNB (tj. z držby zahraničních cenných papírů, depozitních, zástavních a swapových operací) dosáhly 16,7 mld. Kč. Vzhledem k tomu, že úroky hrazené do zahraničí (z obligací, půjček od EIB, Eximbanky a krátkodobé půjčky od Commerzbanky i spojené se swapy a repo operacemi) činily téměř 3,0 mld. Kč, představoval čistý výnos z rezerv částku 13,7 mld. Kč.

Zatímco úroková bilance peněžních institucí skončila mírným přebytkem, u podnikové sféry dosáhl její schodek 14 mld. Kč, a to především v důsledku rostoucího úrokového zatížení z titulu půjček od zahraničních bank a přímých investorů.

Splátky úroků z dříve poskytnutých vládních úvěrů v souvislosti s vývozy do bývalých socialistických a rozvojových zemí nadále vážne. Výjimkou je Rusko, které ve dvou splátkách uhradilo dlužné úroky z vládního úvěru z roku 1989 a ze salda clearingů z roku 1991 v celkové výši 2,5 mld. Kč. Menší částky se podařilo deblokovat v případě Nicaraguy a Guiney. Úroky z finančních úvěrů čerpaných v minulosti ČSOB (CDZ) a z úvěrů od Světové banky, vlád zemí G 24 a Evropského společenství činily 1,7 mld. Kč.

Suma dividend a úroků, kterou zahraničním investorům přineslo investování do tuzemských akcií a dluhopisů, se proti roku 1996 zvýšila o 3,5 mld. Kč na 13,3 mld. Kč.

1.4. Běžné převody

U bilance běžných jednostranných převodů bylo za rok 1997 vykázáno aktivum v rozsahu 11 170,0 mil. Kč (352,1 mil. USD), tj. o 0,7 mld. Kč více než v roce 1996.

	v mil. Kč				
	1993	1994	1995	1996	1997
Běžné převody (jednostranné)	2 559,2	3 635,7	15 190,1	10 440,1	11 170,0
z toho					
Příjmy	7 024,5	8 523,3	17 631,6	16 752,7	27 552,2
Výdaje	4 465,3	4 887,6	2 441,5	6 312,6	16 382,2

Poznámka: data za roky 1993 až 1996 - zpřesněná, za rok 1997 - předběžná

Saldo soukromých transferů, na kterých se nejvíce podílely převody obyvatelstva, činilo 9,7 mld. Kč a vládních 1,5 mld. Kč. U vládních převodů měla na straně příjmů rozhodující podíl technická pomoc (G 24, Phare) a pomoc poskytnutá v návaznosti na povodně (celkem 2,1 mld. Kč), na výdajích se největší sumou podílely příspěvky mezinárodním organizacím (0,8 mld. Kč). Významné částky byly vykázány i u převodů penzí, přičemž ze zahraničí bylo poukázáno o 0,2 mld. Kč více.

V rámci bilaterální pomoci od vlád zemí G 24 získala Česká republika prostředky v hodnotě 0,3 mld. Kč, tj. přibližně poloviční částka ve srovnání s rokem 1996. Největším dárce zůstala vláda SRN s částkou 186 mil. Kč na technologické zařízení pro čistírny odpadních vod a vláda Švýcarska, která věnovala 130 mil. Kč na zařízení pro nemocnice.

Z prostředků Phare bylo zejména na projekty přeshraniční spolupráce a zlepšování životního prostředí vyčerpáno přes 1,3 mld. Kč, tj. cca polovina sumy čerpané v roce předešlém. Na služby (experti, semináře, kursy, apod.) bylo věnováno 0,7 mld. Kč, hodnota nakoupeného zboží představovala 0,3 mld. Kč a stejná částka byla určena na stavební práce apod. Finanční prostředky v rámci projektů zaměřených na obnovu území postižených povodněmi se začaly čerpat již v průběhu druhé poloviny roku. Vzhledem k delšímu časovému období nutnému pro přípravu projektů bylo do konce roku vyčerpáno jen 4,4 mil. Kč. Podstatně vyšší částky se očekávají v letošním roce.

Podle informace Ministerstva zahraničních věcí činila humanitární pomoc od cizích vlád na odstraňování škod způsobených povodněmi do konce roku 1997 cca 120 mil. Kč. Finančně i materiálně přispěly vlády 29 zemí; největší pomoc přišla ze SRN (61,6 mil. Kč), Švýcarska (9,5 mil. Kč), Japonska (7,1 mil. Kč), Norska (6,5 mil. Kč) a Kuvajtu (5,3 mil. Kč). Kromě daru 100 tis. USD zabezpečila vláda USA dopravu vakcín proti hepatitidě. Finančními částkami i pomocí v materiální podobě přispěly mnohé zahraniční nevládní organizace a jednotlivci.

2. KAPITÁLOVÝ ÚČET

Podle nově upravené metodiky platební bilance jsou do kapitálového účtu nyní zahrnovány kapitálové transfery související s migrací obyvatelstva, promíjením dluhů, s vlastnickými právy k základním prostředkům a převody nevýrobních nefinančních hmotných aktiv (patenty, autorská práva a j.), které dříve byly součástí běžného účtu.

Saldo kapitálového účtu bylo v roce 1997 mírně přebytkové ve výši 0,3 mld. Kč, neboť příjmy z kapitálových transferů a převodů nevýrobních nefinančních hmotných aktiv a nehmotných práv byly vyšší než výdaje.

	<i>v mld. Kč</i>				
	1993	1994	1995	1996	1997
kapitálový účet	- 16,2	0,0	0,2	0,0	0,3

Pozn.: Částka -16,2 uvedená v roce 1993 představuje převod akcií z 1. vlny kupónové privatizace mezi Českou a Slovenskou republikou.

3. FINANČNÍ ÚČET

Květnové a listopadové kurzové turbulence na mezibankovním devizovém trhu odrážející vývoj makroekonomických ukazatelů, politickou nejistotu a nestabilní situaci na peněžním a kapitálovém trhu České republiky se odrazily v podstatném snížení přílivu kapitálu. Aktivní saldo finančního účtu (dříve označovaného kapitálový) se oproti roku 1996 snížilo o 82,3 mld. Kč na 34,3 mld. Kč. Jde o dosud nejnižší úroveň od roku 1993. Podíl finančního účtu na hrubém domácím produktu poklesl na 2,1 %.

Vývoj finančního účtu v letech 1993 - 1997

	v mld. Kč				
	1993	1994	1995	1996	1997
Finanční účet	88,2	97,0	218,3	116,6	34,3
Přímé investice	16,4	21,5	67,0	37,7	40,5
- české v zahraničí	-2,6	-3,5	-1,0	-1,1	-0,8
- zahraniční v ČR	19,0	25,0	68,0	38,8	41,3
Portfoliové investice	46,7	24,6	36,1	19,7	34,4
- české v zahraničí	-6,7	-1,3	-8,6	-1,3	-6,0
- zahraniční v ČR	53,4	25,9	44,7	21,0	40,4
Ostatní investice	25,1	50,9	115,1	59,2	-40,6
1. Dlouhodobé investice	23,5	31,9	89,3	84,4	12,9
- úvěry poskytnuté do zahraničí	13,4	12,0	1,4	-10,8	-11,1
- úvěry přijaté ze zahraničí	10,1	19,9	87,9	95,2	24,0
2. Krátkodobé investice	1,6	19,0	25,8	-25,2	-53,5

K poklesu aktivního salda finančního účtu oproti roku 1996 došlo v ostatních krátkodobých a dlouhodobých investicích. Vlivem tohoto vývoje poklesl podíl dluhové formy kapitálu na celkovém přílivu investic. U portfoliových investic bylo zaznamenáno zvýšení přílivu kapitálu o 75 %. Objem přímých investic se zvýšil jen mírně (o 7 %).

3.1. Přímé investice

České přímé investice v zahraničí

Přímé investice českých právnických a fyzických osob v zahraničí dosáhly nízké úrovně 0,8 mld. Kč (25 mil. USD). Vývoj v posledních třech letech ukazuje na stagnaci vývozu kapitálu touto formou.

Zahraniční přímé investice v České republice

Za rok 1997 činily přímé zahraniční investice do České republiky 41,3 mld. Kč (1,3 mld. USD), což v korunovém vyjádření převyšuje výsledky za rok 1996 o 2,5 mld. Kč. Největší nárůst byl zaznamenán ve 4. čtvrtletí 1997, které se podílí 36,3 % na celoročním výsledku.

Po skončení bohaté nabídky pro investory v rámci privatizačního procesu přetrvával také v roce 1997 trvalý postupný tok objemově nižších investičních vkladů do české ekonomiky. V uplynulém roce byla zaznamenána objemově významnější investice až ve 4. čtvrtletí do energetiky. S výjimkou energetiky patřily nové společné podniky s účastí zahraničního kapitálu ve většině případů k podnikům malé nebo střední velikosti. Vývoj umísťování kapitálu v r. 1997 také potvrzuje, že cizí investoři dávali přednost výstavbě podniků na zelené louce před účastí v již existujících podnicích, což jim umožňuje méně problémovou realizaci jejich záměrů, zejména pokud jde o modernost vybavení a možnosti účinných způsobů řízení těchto podniků. I když jde v některých případech zatím o slabší kapitálovou účast, je zde reálný předpoklad dalšího přísunu kapitálových vkladů. Z významnějších akcí této oblasti je nutno v tomto období zmínit investici Evropské banky pro obnovu a rozvoj do poměrně málo známé společ-

nosti Korado z České Třebové, kde podle podnikatelských plánů vzniká jeden z největších výrobců radiátorů pro topné systémy v Evropě. Korado zahájilo v roce 1997 provoz v nové výrobní hale, která představovala investici takřka 3 mld. Kč.

K neúspěšnějším odvětvím, kam bylo v roce 1997 investováno ze zahraničí, patří energetika. Na nákupu akcií českých energetických podniků se podílely renomované výrobní a distributorské firmy z oboru, a to ze SRN, Nizozemí, Francie, Švédska a Velké Británie. Byl to především vstup britské elektrárenské společnosti National Power do Elektráren Opatovice, který částkou 5,3 mld. Kč příznivě ovlivnil celkové výsledky 4. čtvrtletí. Těmito vklady se odvětví energetiky ocitlo na 1. místě v úhrnu investovaného kapitálu do ČR za r. 1997 (27 %), čím se podílil na celkovém investovaném kapitálu do ČR od r. 1990 do 31.12.1997 již 5,9 %.

K dalšímu důležitému odvětví, kam v r. 1997 přednostně směřoval zahraniční kapitál, patří peněžnictví a pojišťovnictví. Dodatečné zvýšení vkladů do základního jmění zaznamenaly v roce 1997 banky se zahraniční účastí, jako kupř. Citibank Praha (americký kapitál), Banka Haná (belgický kapitál), Vereinsbank (CZ) Praha (dříve Bayerische Vereinsbank AG) a Volksbank s rakouským kapitálem v Brně.

Účast zahraničních investorů se dále výrazněji projevila také v odvětvích spotřebního zboží, obchodu a služeb a potravin. Zájem o tato odvětví v České republice souvisí se stále ještě poměrně nižšími náklady na pracovní sílu, možností zvýšit odbyt zboží v tuzemsku a rozšířit kapacity využitelné i pro export do třetích zemí. V těchto odvětvích jsou zaznamenávány časté úpravy náplní činnosti podniků a převody vlastnických podílů. Ve 4. čtvrtletí 1997 se uskutečnila i úhrada za prodej karlovarské Becherovky firmou Salb, v níž má podíl francouzská společnost.

V odvětvové struktuře největší podíl investic za r. 1997 vykazuje energetika (podíl na přírůstku činí 27,6 %), dále peněžnictví a pojišťovnictví (22,9 %), spotřební zboží a tabák (13 %), obchod a služby (12,8 %), potraviny (7,1 %) a strojírenství s kovy (6 %). Z ostatních výrobních odvětví nabylo v r. 1997 na důležitosti strojírenství a zpracování kovových výrobků, kde vzniklo větší množství společných podniků s perspektivami dalšího rozvoje.

Pokud jde o pořadí investorských zemí, došlo v roce 1997 k určitým změnám. Nejvíce investic v r. 1997 pocházelo nadále ze SRN (30,1 %), avšak 2. místo obsadila Velká Británie (15,1 %), následovaná Nizozemím (10,3 %) a Francií (7,8 %).

Za období od 1.1.1990 do 31.12.1997 celkový objem přímých zahraničních investic dosáhl 234 mld. Kč (6,8 mld. USD). Nejvíce investic vykazuje odvětví dopravy a spojů (podíl 18,2 %), dále odvětví spotřebního zboží a tabáku (13,8 %), dopravního zařízení (12,5 %), peněžnictví a pojišťovnictví (9,4 %), obchodu a služeb (8,9 %), chemie (7,7 %) a stavebnictví (7,4 %).

Podle původu přímých zahraničních investic zůstává s velkým předstihem stále na prvním místě SRN (podíl 27,9 %), druhé Nizozemí (13,8 %), dále USA (13,2 %) a Švýcarsko (10,6 %). Investoři z Francie a z Rakouska zůstávají na pátém a šestém místě.

Největší objem investic přichází trvale ze států OECD, které se podílejí na celkových investicích v ČR 96,3 %, z toho státy Evropské unie zvýšily svůj podíl na 70,9 %. Vzdává aktivní přístup investorů z asijských zemí v České republice, ale objemově větší podíl na celkových investicích bude zřejmě dosažen až v roce 1998.

Podle předběžných údajů za rok 1997 se v objemu přímých zahraničních investic do zemí Střední Evropy řadí ČR na 3. místo za Polsko a Maďarsko. Pokračování privatizačního procesu a přijetí připraveného návrhu systému pobídek pro investory (daňové, celní a jiné úlevy) by mělo nejen získat nové investice pro ČR, ale i podnítit další rozšíření aktivity stávajících investorů.

3.2. Portfoliové investice

Po určitém oslabení přílivu portfoliových investic v roce 1996 došlo v roce 1997 opět k jeho zesílení (34,4 mld. Kč, t.j. 1,1 mld. USD). Odliv v prvních měsících roku byl ve zbývající části roku vystřídán růstem. Tento vývoj souvisel zejména s poklesem cen akcií (ovlivněným devalvačními expektacemi a měnovými turbulencemi v květnu a listopadu) a s růstem domácích úrokových sazeb. Vlivem těchto faktorů se zvýšil zájem zahraničních investorů o cenově výhodný nákup akcií a o nákup dlouhodobých i krátkodobých obligací, což se projevilo v čistém přílivu investic do uvedených instrumentů. Nejvíce bylo v saldu nákupů a prodejů investováno do akcií (13,8 mld. Kč), dále do dlouhodobých obligací (8,7 mld. Kč) a do krátkodobých obligací (4,4 mld. Kč). Do obligací denominovaných v cizích měnách a prodaných na zahraničních trzích bylo investováno 13,6 mld. Kč (428 mil. USD). Jde o bondy emitované ČEB a ČEZ.

Zájem zahraničních investorů se zaměřil také na nákup eurokorunových obligací, emitovaných zejména německými a rakouskými bankami. Emise těchto obligací kulminovaly v 1. čtvrtletí roku. Nepříznivý vývoj makroekonomických ukazatelů a postupná deprecie kurzu koruny vedly postupně ke snižování počtu emisí. Nesplacený objem eurokorunových obligací k 31.12.1997 představoval částku 85,3 mld. Kč. Největší podíl splátek, t.j. 55,0 mld. Kč, připadá na rok 1998, z toho na 1. čtvrtletí 32,0 mld. Kč. Více než polovina této sumy byla obnovena novými emisemi. Eurokorunové emise se nepřímou promítají do poptávky a nabídky na mezibankovním devizovém a korunovém trhu v České republice a tím ovlivňují i vývoj devizového kurzu.

Celkově dosáhl stav **zahraničních portfoliových investic** denominovaných v korunách ke konci roku 1997 částky 132,6 mld. Kč (3,8 mld. USD). Akcie a podílové listy se na tomto objemu podílely 104,9 mld. Kč, dlouhodobé obligace 14,5 mld. Kč a krátkodobé obligace 13,2 mld. Kč. Na uvedených korunových investicích se nejvíce podíleli investoři z Velké Británie (28,3 %), USA (13,6 %), Slovenské republiky (13,5 %) a Rakouska (13,2 %). Nejvíce bylo investováno do peněžnictví včetně státního dluhu (27,9 %), dopravy (17,5 %) a do energetiky (15,2 %). Zahraniční investice do českých bondů denominovaných v cizích měnách dosáhly k 31.12.1997 částky 36,4 mld. Kč (1,1 mld. USD).

U **českých portfoliových investic v zahraničí** byl zaznamenán čistý odliv zdrojů do zahraničí, neboť nákupy zahraničních cenných papírů rezidenty převýšily jejich prodeje o 6,0 mld. Kč (0,2 mld. USD). Stav těchto investic dosáhl ke konci roku 35,7 mld. Kč (1,0 mld. USD).

3.3. Ostatní dlouhodobé investice

Čistý příliv ostatních dlouhodobých investic, který byl zaznamenán v 1. - 3. čtvrtletí 1997, byl ve 4. čtvrtletí vystřídán jejich čistým odlivem, takže aktivní saldo těchto investic za celý rok bylo vykázáno pouze ve výši 12,9 mld. Kč. Jde o nejnižší čistý příliv dlouhodobého dluhového kapitálu od roku 1993. Hlavní příčinou jeho poklesu byl odliv dlouhodobých zdrojů **obchodních bank** ve výši 27,1 mld. Kč. Na straně pasiv jde především o vliv sníženého čerpání zahraničních finančních úvěrů (v roce 1966 bylo čerpáno 38,6 mld. Kč a v roce 1997 13,1 mld. Kč), které do určité míry souvisí se skutečností, že některé velké domácí banky chtěly získat prostředky v zahraničí emisí podřízených dluhopisů. Jejich vydání však banky odložily, neboť investoři zvýšili úrokové sazby v důsledku snížení úvěrové spolehlivosti bank ratingovými agenturami. Dalším faktorem, který působil na snížení přílivu ostatních dlouhodobých investic bylo neobnovení části přijatých depozit (v rozsahu 14,3 mld. Kč) a účelových úvěrů ve výši 4,0 mld. Kč. Dlouhodobá aktiva obchodních bank vzrostla o 11,9 mld. Kč.

Pokud jde o **podnikový sektor**, tak zde pokračoval příliv kapitálu a jeho intenzita se snížila jen mírně. Čerpání peněžních úvěrů českými firmami přímo ze zahraničí je, i přes rostoucí podíl splátek dříve poskytnutých úvěrů, stále objemově nejvýznamnějším dlouhodobým zdrojem. Jejich hrubé čerpání za rok 1997 dosáhlo úrovně 103,6 mld. Kč a splátky 53,6 mld. Kč. Vzhledem k silné restrikcí na domácím úvěrovém trhu, představovaly uvedené zdroje pro podniky alternativu k čerpání domácích korunových úvěrů. Pohyby vývozních pohledávek a dovozních závazků podniků se v podstatě vyrovnaly.

V oblasti **vládních úvěrů** se realizoval odliv zdrojů v rozsahu 11,1 mld. Kč, neboť splátky dříve přijatých vládních úvěrů 11,6 mld. Kč převýšily přijaté splátky dříve poskytnutých úvěrů ve výši 0,6 mld. Kč.

Částka 0,1 mld. Kč byla poukázána na splacení podílu České republiky v mezinárodní organizaci IDA. Splátky přijatých úvěrů CDZ představovaly 5,7 mld. Kč a splátky na půjčky od Evropské unie, od Světové banky a od Japonské vlády v rámci skupiny G-24 celkem 5,7 mld. Kč.

3.4. Ostatní krátkodobé investice

V pohybech krátkodobého kapitálu byl zaznamenán čistý odliv zdrojů do zahraničí ve výši 53,5 mld. Kč. Z toho obchodní banky se na tomto odlivu podílely 54,7 mld. Kč (1,7 mld. USD). Rozhodující vliv na tuto skutečnost měl růst jejich krátkodobých aktiv. V rozsahu 51,0 mld. Kč se na tomto růstu podílel přírůstek devizových vkladů rezidentů protiuložený u zahraničních bank a v částce 45,3 mld. Kč zvýšení korunových aktiv. Přírůstek krátkodobých pasiv dosáhl 67,4 mld. Kč.

V podnikovém sektoru byl zaznamenán mírný čistý příliv kapitálu ve výši 1,2 mld. Kč. Kapitálové toky v oblasti krátkodobých vývozních pohledávek a dovozních závazků se v podstatě vyrovnaly. Čisté čerpání peněžních úvěrů od zahraničních subjektů dosáhlo 2,4 mld. Kč. Hrubé čerpání činilo 22,5 mld. Kč a splátky představovaly 20,1 mld. Kč.

3.5. Vývoj hrubé zadluženosti

Celková hrubá zadluženost dosáhla koncem roku úrovně 748,7 mld. Kč (21,6 mld. USD) a její růst od počátku roku činil 169,8 mld. Kč (0,4 mld. USD). Znehodnocení kurzu koruny se na tomto růstu podílelo částkou 41,0 mld. Kč.

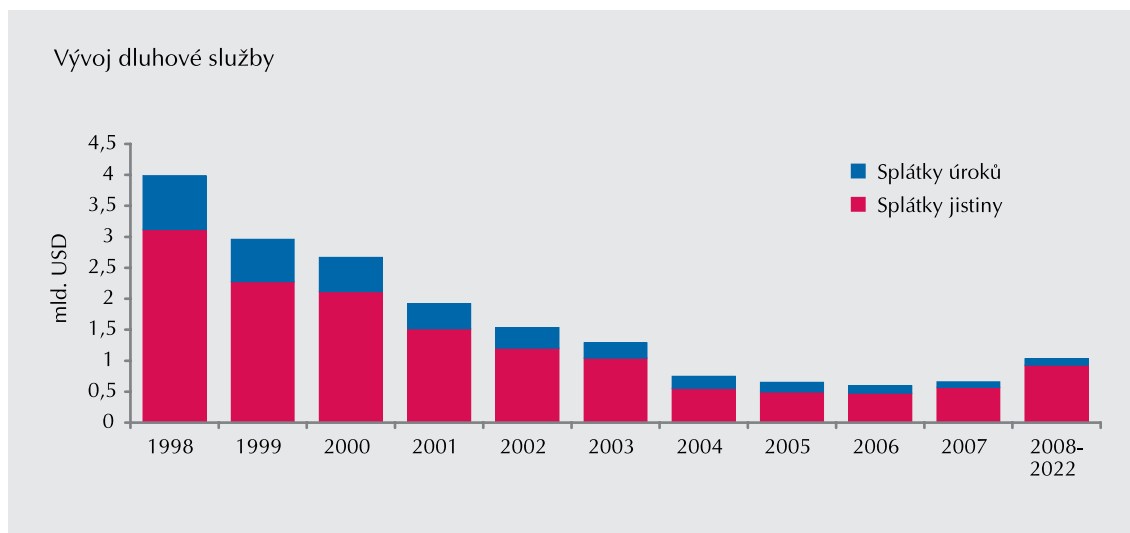
	v mld. USD						
	1.1.93	31.12.93	31.12.94	31.12.95	31.12.1996	31.12.1997	Změna za rok 1997
Hrubá zadluženost	7,8	9,6	12,2	17,2	21,2	21,6	0,4
- krátkodobá	2,2	2,3	3,6	5,3	6,0	7,1	1,1
- dlouhodobá	5,6	7,3	8,6	11,9	15,2	14,5	-0,7

Růst přijatých krátkodobých úvěrů podniků se odrazil ve zvýšení podílu krátkodobé zadluženosti během roku z 28,5 % na 32,7 %. Největší část krátkodobých závazků dluží do zahraničí obchodní banky (70 %). Zbývající díl připadá především na podniky. Dlouhodobě jsou zadluženy nejvíce podniky (60 %) a dále pak banky (32 %). Podíl hrubé zadluženosti na HDP překročil mezinárodně uznávanou únosnou hranici 40 %. Ke konci roku 1997 činil 45,4 %, zatím co před rokem to bylo 37,8 %. Na zvýšení tohoto poměrového ukazatele se podílelo i znehodnocení kurzu koruny. Poměr zadluženosti k příjmům ročního exportu zboží a služeb dosáhl 78,6 %. Ke konci roku 1996 to bylo 70,5 %.

3.6. Dluhová služba

Ze stavu dlouhodobé zadluženosti ve volně směnitelných měnách ke konci roku 1996 ve výši 14,8 mld. USD bylo v roce 1997 splaceno 3,5 mld. USD a na úrocích 1,1 mld. USD. Nejvíce splátek jistiny 1,7 mld. USD připadlo na finanční úvěry čerpané podniky přímo ze zahraničí. Ze zhruba zbývajících poloviny se nejvíce splátek realizovalo u vládních a bankovních finančních úvěrů a bankovních depozit. Na krytí výdajů dluhové služby bylo potřeba 15,7 % z vývozu zboží a služeb. Ve srovnání s rokem 1996 to je o 4,8 procentních bodů více. Zvýšení podílu bylo ovlivněno zejména rostoucími splátkami výše zmíněných přímých úvěrů a části bankovních depozit.

Výdaje dluhové služby z dlouhodobé zadluženosti zatíží nejvíce platební bilanci v letech 1998 - 2003.

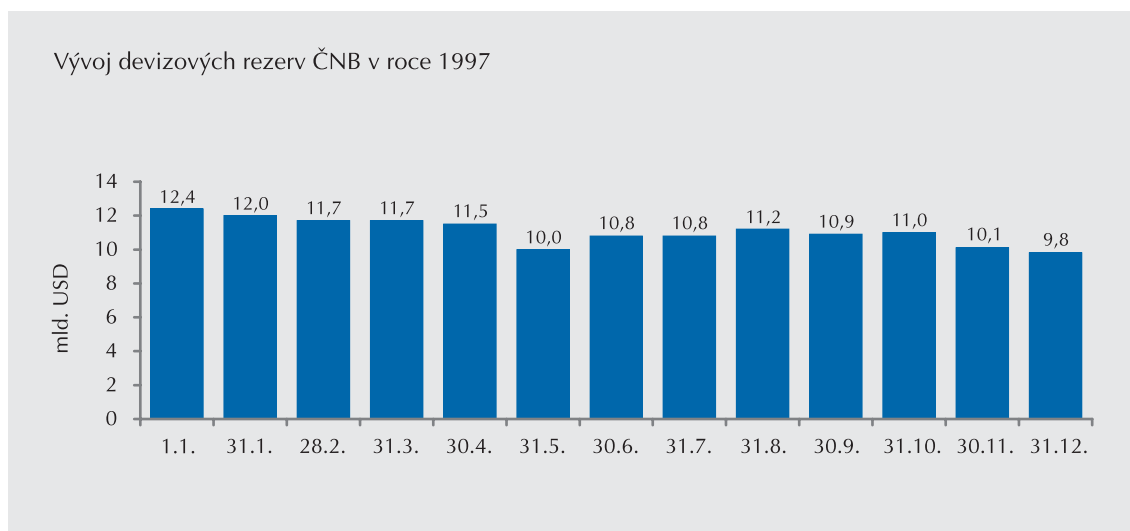
4. VÝVOJ DEVIZOVÝCH REZERV

Deficit běžného účtu byl jen částečně pokryt aktivem kapitálového a finančního účtu, což se odrazilo v pasivním saldu platební bilance a v poklesu devizových rezerv ČNB (bez kurzových rozdílů) o 56,0 mld. Kč (1,8 mld. USD). Jejich stav ke konci roku představoval 338,5 mld. Kč (9,8 mld. USD).

Uvedený stav devizových rezerv ČNB kryl dovoz zboží a služeb na dobu 3,6 měsíce a je nad úroveň tří-měsíčního dovozu, která je pro země našeho typu považována za dostatečnou.

	1993	1994	1995	1996	1997
Devizové rezervy ČNB v mil. USD	3 872	6 243	14 023	12 435	9 774
Krytí dovozu zboží a služeb v měs.	2,5	3,4	5,6	4,4	3,6

Vývoj devizových rezerv ČNB v roce 1997 ukazuje následující graf.

5. VÝVOJ INVESTIČNÍ POZICE

Změna salda investiční pozice ve vztahu k zahraničí je výslednicí kapitálových toků za sledované období a v roce 1997 byla také ve značné míře ovlivněna znehodnocením nominálního kurzu koruny. Růst závazků ve volně směnitelných měnách převýšil přírůstek pohledávek, čímž dlužnické saldo investiční pozice v těchto měnách vzrostlo o 60,3 mld. Kč. Naproti tomu vzrostlo věřitelské saldo v nesměnitelných měnách o 29,5 mld. Kč, především jako výsledek zvýšení korunové hodnoty pohledávek z vládních úvěrů vlivem znehodnocení kurzu koruny.

	Stav k		Změna za rok 1997
	31.12.1996	31.12.1997	
Aktiva	832,9	1 025,1	192,2
- ve směnitelných měnách	722,3	885,0	162,7
- v nesměnitelných měnách	110,6	140,1	29,5
Pasiva	864,8	1 087,8	-223,0
- ve směnitelných měnách	855,6	1 078,6	-223,0
- v nesměnitelných měnách	9,2	9,2	
Saldo investiční pozice celkem	-31,9	-62,7	-30,8
- ve směnitelných měnách	-133,3	-193,6	-60,3
- v nesměnitelných měnách	+101,4	+130,9	+29,5

Poznámka: Pasiva jsou na rozdíl od hrubé zadluženosti včetně přímých a portfoliových investic.

Nejvyšší pasivní saldo investiční pozice bylo koncem roku zaznamenáno u přímých investic (220,9 mld. Kč). Z dluhového kapitálu vzniklo nejvyšší dlužnické saldo u podniků (212,2 mld. Kč), kde také došlo k nejvyššímu nárůstu. Podnikový sektor přes přímé investice, portfoliové investice a úvěry načerpal zahraniční zdroje ve značném rozsahu na restrukturalizaci.

Rostoucí dlužnické saldo investiční pozice tuzemských podniků je projevem poptávky po levnějších dlouhodobých zahraničních úvěrech, a to i přes rostoucí kurzová rizika.

	Stav k		Změna za rok 1997
	31.12.1996	31.12.1997	
ČNB	363,6	362,4	-1,2
Obchodní banky	-91,4	-24,3	67,1
Podniky	-131,0	-212,2	-81,2
Vláda	116,6	165,6	49,0
Přímé investice	-182,4	-220,9	-38,5
Portfoliové investice	-107,3	-133,3	-26,0
Souhrnná investiční pozice celkem	-31,9	-62,7	-30,8

Snížení pasivního salda pozice u obchodních bank je výsledkem odlivu krátkodobého kapitálu. Tento vývoj je spojen s růstem korunových úvěrů nerezidentům a devizových aktiv bank (protipoložka zvýšení stavu na devizových účtech občanů a podniků).

Zlepšení pozice vlády je spojeno se zvýšením korunové hodnoty aktiv z vládních úvěrů a postupným splácením dříve čerpaných úvěrů. Aktiva vlády v zahraničí (především úvěry v relacích Rusko, Libye, Sýrie, Irák) mají odloženou splatnost nebo jsou nedobytná.

C.

PŘÍLOHA

Příloha č.: 1
list č.: 1

Metodická poznámka k tabulce platební bilance

Se záměrem sjednotit vykazování dat o vývoji **platební bilance** vůči zahraničí (MMF, OECD, Eurostat atd.) a v tuzemsku bylo přistoupeno k úpravě struktury položek tak, aby byla v souladu s požadavky a doporučeními MMF uvedenými v Příručce k sestavování platební bilance (5. vydání z roku 1993).

Struktura **běžného účtu** se v zásadě neliší od dříve publikovaných platebních bilancí. V položce jednostranné převody, která je součástí běžného účtu, jsou nadále zahrnuty běžné převody soukromé (dědictví a dary, výživné, příspěvky zahraničním organizacím a institucím ze soukromých prostředků aj.) a vládní (penze, příspěvky mezinárodním organizacím ze státního rozpočtu, zahraniční pomoc aj.). Oproti předchozí metodice byly vyčleněny kapitálové převody.

Tyto převody kapitálového charakteru jsou nyní od běžného účtu důsledně oddělovány. Tvoří **kapitálový účet**, který tak získal nový obsah. Spadají pod něj vedle kapitálových transferů souvisejících s migrací obyvatelstva, promíjením dluhů a vlastnickými právy k základním prostředkům i převody nevýrobních nefinančních hmotných aktiv (pozemky - pro zastupitelské úřady) a nehmotných práv (patenty, autorská práva atd.).

Finančním účtem je nově nazýván dřívější kapitálový účet. Jeho položky jsou rozšířeny tak, aby poskytoval podrobnější informace o kapitálových tocích. V rámci portfoliových investic jsou uváděny odděleně majtkové a dluhové cenné papíry, ostatní investice jsou členěny nejen z časového hlediska, ale i podle základních sektorů (ČNB, obchodní banky, vláda a ostatní sektory).

Souhrnná tabulka platební bilance se nyní v podstatě shoduje s analytickou tabulkou publikovanou MMF jak v ročenkách platební bilance, tak v mezinárodních finančních statistikách (IFS).

STRUKTURA PLATEBNÍ BILANCE

a) původní	b) podle 5. vydání Příručky k sestavení platební bilance (MMF 1993)
Běžný účet Obchodní bilance vývoz dovoz Bilance služeb příjmy doprava mezinárodní pohyb osob ostatní služby výdaje doprava mezinárodní pohyb osob ostatní služby Bilance výnosů výnosy náklady Jednostranné převody příjmy výdaje Kapitálový účet Přímé investice v zahraničí zahraniční v tuzemsku Portfoliové investice aktiva pasíva Ostatní investice dlouhodobé aktiva pasíva krátkodobé Saldo chyb a opomenutí, kursové rozdíly Změna devizových rezerv (+pokles)	A. Běžný účet Obchodní bilance vývoz dovoz Bilance služeb příjmy doprava cestovní ruch ostatní služby výdaje doprava cestovní ruch ostatní služby Bilance výnosů výnosy náklady Běžné převody příjmy výdaje B. Kapitálový účet příjmy výdaje <i>Celkem A a B</i> C. Finanční účet Přímé investice v zahraničí zahraniční v tuzemsku Portfoliové investice aktiva majetkové cenné papíry a účasti dluhové cenné papíry pasíva majetkové cenné papíry a účasti dluhové cenné papíry Ostatní investice aktiva dlouhodobá ČNB obchodní banky vláda ostatní sektory krátkodobá obchodní banky vláda ostatní sektory pasíva dlouhodobá ČNB obchodní banky vláda ostatní sektory krátkodobá ČNB obchodní banky vláda ostatní sektory <i>Celkem A, B a C</i> D. Saldo chyb a opomenutí, kursové rozdíly <i>Celkem A, B, C a D</i> E. Změna devizových rezerv (+pokles)

PLATEBNÍ BILANCE za leden až prosinec 1997

(předběžné údaje 17.3.1998)

	v mil. Kč	v mil. USD
A. Běžný účet	-100106,3	-3155,8
Obchodní bilance	-145585,9	-4589,6
vývoz	714680,0	22530,2
dovoz	860265,9	27119,8
Bilance služeb	54936,0	1731,9
příjmy	226768,0	7148,8
doprava	41236,0	1300,0
cestovní ruch	115700,0	3647,4
ostatní služby	69832,0	2201,4
výdaje	171832,0	5416,9
doprava	20547,0	647,7
cestovní ruch	75500,0	2380,1
ostatní služby	75785,0	2389,1
Bilance výnosů	-20626,4	-650,2
výnosy	48176,0	1518,8
náklady	68802,4	2169,0
Běžné převody	11170,0	352,1
příjmy	27552,2	868,6
výdaje	16382,2	516,5
B. Kapitálový účet	324,0	10,2
příjmy	501,2	15,8
výdaje	177,2	5,6
<i>Celkem A a B</i>	<i>-99782,3</i>	<i>-3145,6</i>
C. Finanční účet	34319,1	1081,9
Přímé investice	40451,4	1275,2
v zahraničí	-800,0	-25,2
zahraniční v tuzemsku	41251,4	1300,4
Portfoliové investice	34438,9	1085,7
aktiva	-6006,8	-189,4
majetkové cenné papíry a účasti	19,9	0,6
dluhové cenné papíry	-6026,7	-190,0
pasíva	40445,7	1275,1
majetkové cenné papíry a účasti	13783,7	434,5
dluhové cenné papíry	26662,0	840,6
Ostatní investice	-40571,2	-1279,0
aktiva	-142725,1	-4499,4
dlouhodobá	-11117,6	-350,5
ČNB		
obchodní banky	-11907,4	-375,4
vláda	519,8	16,4
ostatní sektory	270,0	8,5
krátkodobá	-131607,5	-4148,9
obchodní banky	-122038,5	-3847,2
vláda		
ostatní sektory	-9569,0	-301,7
pasíva	102153,9	3220,4
dlouhodobá	24047,6	758,1
ČNB	-368,0	-11,6
obchodní banky	-14875,5	-468,9
vláda	-11581,9	-365,1
ostatní sektory	50873,0	1603,7
krátkodobá	78106,3	2462,3
ČNB	-9,9	-0,3
obchodní banky	67383,7	2124,3
vláda (závazek vůči SR)	-69,5	-2,2
ostatní sektory	10802,0	340,5
<i>Celkem A, B a C</i>	<i>-65463,2</i>	<i>-2063,7</i>
D. Saldo chyb a opomenutí, kursové rozdíly	9423,2	297,0
<i>Celkem A, B, C a D</i>	<i>-56040,0</i>	<i>-1766,7</i>
E. Změna devizových rezerv (+pokles)	56040,0	1766,7

Kč/USD 31,721

PLATEBNÍ BILANCE za leden až prosinec 1997

(předběžné údaje - 17.3.1998)

	v mil. Kč	v mil.USD
A. BĚŽNÝ ÚČET	-100106,3	-3155,8
Obchodní bilance	-145585,9	-4589,6
Vývoz	714680,0	22530,2
Dovoz	860265,9	27119,8
Bilance služeb	54936,0	1731,9
Příjmy	226768,0	7148,8
Doprava	41236,0	1300,0
Námořní	727,8	22,9
Letecká	8092,0	255,1
Potrubní tranzit	9619,2	303,3
Ostatní	22797,0	718,7
Cestovní ruch	115700,0	3647,4
Ostatní služby obchodní a neobchodní povahy	69832,0	2201,4
Poštovní služby	830,2	26,2
Telekomunikační a radiokomunikační služby	1111,7	35,0
Stavební a montážní práce	11560,3	364,4
Ziskové operace se zbožím	646,9	20,4
Opravy	439,9	13,9
Neživotní pojištění	1151,7	36,3
Životní a penzijní pojištění	81,7	2,6
Finanční služby	5933,2	187,0
Reklamní služby	1487,0	46,9
Právní, účetnické a poradenské služby	5046,8	159,1
Nájemné	1509,3	47,6
Pronájem nemotných statků	335,7	10,6
Pronájem strojů a zařízení	506,0	15,9
Výzkum a vývoj	421,7	13,3
Autorské honoráře. licenční poplatky apod.	1088,0	34,3
Služby výpočetní techniky a informací	1235,6	39,0
Zprostředkovací služby	1929,1	60,8
Technické služby	3225,0	101,7
Jiné služby obchodní povahy	22883,8	721,4
Služby v oblasti těžebního a zpracovatelského průmyslu	1023,9	32,3
Zastoupení českých firem v zahraničí	286,2	9,0
Zastoupení zahraničních firem v tuzemsku	506,7	16,0
Audiovizuální služby	1283,7	40,5
Služby v oblasti kultury, zábavy, sportu apod.	1818,7	57,3
Služby v oblasti zdravotnictví	338,5	10,7
Vládní příjmy	562,2	17,7
Diplomatické zastoupení ČR v zahraničí	337,9	10,6
Zahraniční diplomatické zastoupení v ČR	2250,6	70,9
Výdaje	171832,0	5416,9
Doprava	20547,0	647,7
Námořní	947,8	29,9
Letecká	6320,7	199,2
Tranzit potrubím	3324,4	104,8
Ostatní	9954,1	313,8
Cestovní ruch	75500,0	2380,1
Ostatní služby obchodní a neobchodní povahy	75785,0	2389,1
Poštovní služby	1089,9	34,4
Telekomunikační a radiokomunikační služby	672,2	21,2
Stavební a montážní práce	11028,0	347,7
Ziskové operace se zbožím	908,2	28,6
Opravy	636,8	20,1
Neživotní pojištění	2391,2	75,4
Životní a penzijní pojištění	197,9	6,2
Finanční služby	6166,7	194,4
Reklamní služby	2840,8	89,6
Právní, účetnické a poradenské služby	7660,9	241,5
Nájemné	2177,7	68,6
Pronájem nemotných statků	1235,9	39,0
Pronájem strojů a zařízení	1060,0	33,4
Výzkum a vývoj	309,6	9,8
Autorské honoráře. licenční poplatky apod.	2464,1	77,7
Služby výpočetní techniky a informací	1242,5	39,2

	v mil. Kč	v mil.USD
Zprostředkovací služby	3375,9	106,4
Technické služby	5005,7	157,8
Jiné služby obchodní povahy	14816,8	467,1
Služby v oblasti těžebního a zpracovatelského průmyslu	1491,6	47,0
Zastoupení českých firem v zahraničí	516,8	16,3
Zastoupení zahraničních firem v tuzemsku	346,3	10,9
Audiovizuální služby	3964,1	125,0
Služby v oblasti kultury, zábavy, sportu apod.	1333,7	42,0
Služby v oblasti zdravotnictví	207,6	6,5
Vládní příjmy	75,9	2,4
Diplomatické zastoupení ČR v zahraničí	2101,6	66,2
Zahraniční diplomatické zastoupení v ČR	466,6	14,7
Bilance výnosů	-20626,4	-650,2
Výnosy	48176,0	1518,8
Přijaté úroky, výnosy z rezerv ČNB	44166,4	1392,4
Příjmy z práce v zahraničí	2250,0	70,9
Ostatní	1759,6	55,5
Náklady	68802,4	2169,0
Placené úroky	54941,2	1732,0
Náklady na práci cizinců v ČR	10800,0	340,5
Ostatní (dividendy a další výnosy z tuzemských cenných papírů)	3061,2	96,5
Běžné převody	11170,0	352,1
Příjmy	27552,2	868,6
Výdaje	16382,2	516,5
B. KAPITÁLOVÝ ÚČET	324,0	10,2
Příjmy	501,2	15,8
Výdaje	177,2	5,6
C. FINANČNÍ ÚČET	34319,1	1081,9
Přímé investice	40451,4	1275,2
České v zahraničí	-800,0	-25,2
Zahraniční v České republice	41251,4	1300,4
Portfoliové investice	34438,9	1085,7
Aktiva	-6006,8	-189,4
Majetkové cenné papíry	19,9	0,6
Dluhové cenné papíry	-6026,7	-190,0
Pasíva	40445,7	1275,1
Majetkové cenné papíry	13783,7	434,5
Dluhové cenné papíry	26662,0	840,6
Ostatní kapitál	-40571,2	-1279,0
Aktiva	-142725,1	-4499,4
Dlouhodobá	-11117,6	-350,5
ČNB		
Obchodní banky	-11907,4	-375,4
Vláda	519,8	16,4
Ostatní sektory	270,0	8,5
Krátkodobá	-131607,5	-4148,9
Obchodní banky	-122038,5	-3847,2
Vláda		
Ostatní sektory	-9569,0	-301,7
Pasíva	102153,9	3220,4
Dlouhodobá	24047,6	758,1
ČNB	-368,0	-11,6
Obchodní banky	-14875,5	-468,9
Vláda	-11581,9	-365,1
Ostatní sektory	50873,0	1603,7
Krátkodobá	78106,3	2462,3
ČNB	-9,9	-0,3
Obchodní banky	67383,7	2124,3
Vláda (závazek vůči SR)	-69,5	-2,2
Ostatní sektory	10802,0	340,5
SALDO CHYB A OPOMENUTÍ, KURSOVÉ ROZDÍLY	9423,2	297,0
ZMĚNA DEVIZOVÝCH REZERV	56040,0	1766,7

INVESTIČNÍ POZICE VŮČI ZAHRANIČÍ

v mil. Kč	1.1.1993	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997 1)
AKTIVA	406103,0	536388,7	572874,1	780693,0	832925,3	1025106,4
Přímé investice v zahraničí	2634,0	5432,9	8426,9	9190,1	10544,7	13300,0
základní jmění	2634,0	5432,9	8426,9	9190,1	10544,7	13300,0
ostatní kapitál						
Portfoliové investice	226,0	8258,0	12138,0	20076,9	37511,2	35738,9
majetkové cenné papíry a účasti	226,0	7911,1	9370,5	18422,0	20450,3	14442,0
dluhové cenné papíry		346,9	2767,5	1654,9	17060,9	21296,9
Ostatní investice	378895,6	406717,6	377187,3	378388,3	444985,4	637542,8
dlouhodobé	232823,7	249198,8	229026,4	214430,3	234849,6	293651,8
ČNB	23102,5	24572,5	24573,3	26172,3	26122,8	26122,4
obchodní banky 2)	365,9	1852,3	1763,0	5116,6	25181,3	37088,8
vláda 3) 4)	167429,3	186968,0	174784,1	157950,4	160949,7	203922,8
ostatní sektory	41926,0	35806,0	27906,0	25191,0	22595,8	26517,8
krátkodobé	146071,9	157518,8	148160,9	163958,0	210135,8	343891,0
ČNB	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	0,1
obchodní banky 2)	82456,2	83133,2	80820,2	87176,3	128481,1	250670,9
z toho zlato a devizy 5) 6)	79040,1	70727,5	71232,8	76126,9	95432,8	172301,6
vláda		5501,9				
ostatní sektory	63611,0	68879,0	67336,0	76777,0	81650,0	93220,0
Rezervy ČNB	24347,4	115980,2	175121,9	373037,7	339884,0	338524,7
zlato 5)	2488,2	2466,4	2309,3	2234,6	2290,3	1521,9
zvláštní práva čerpání	852,5	247,3		4,7		
devizy	21006,7	113266,5	172812,6	370798,4	337593,7	337002,8
PASÍVA	269842,8	385205,3	469305,5	685146,2	864759,4	1087812,1
Přímé investice v České republice	45444,3	64506,7	89501,1	157570,6	192987,3	234238,7
základní jmění	45444,3	64506,7	89501,1	157570,6	192987,3	234238,7
ostatní kapitál						
Portfoliové investice	4812,9	58583,9	81617,5	124933,6	144807,4	169032,7
majetkové cenné papíry a účasti	75,0	32985,2	37335,6	70280,4	92867,8	104862,3
dluhové cenné papíry	4737,9	25598,7	44281,9	54653,2	51939,6	64170,4
Ostatní investice	219585,6	262114,7	298186,9	402642,0	526964,7	684540,7
dlouhodobé	158430,0	192426,3	207289,7	279388,9	374814,7	452997,6
ČNB	31109,9	33697,4	1695,7	2491,5	2272,7	2188,3
obchodní banky 2)	14491,1	16175,5	26040,1	90299,3	143454,2	143120,2
vláda 3)	70771,0	82295,1	76533,9	53200,2	44003,7	38001,1
ostatní sektory	42058,0	60258,3	103020,0	133397,9	185084,1	269688,0
krátkodobé	61155,6	69688,4	90897,2	123253,1	152150,0	231543,1
ČNB	8,2	4581,0	37,9	115,0	55,3	45,5
obchodní banky 2)	19527,4	22249,3	41339,9	69502,9	101543,5	168927,1
vláda			5013,4	1104,1	314,8	287,5
ostatní sektory	41620,0	42858,1	44506,0	52531,1	50236,4	62283,0
Saldo investiční pozice	136260,2	151183,4	103568,6	95546,8	-31834,1	-62705,7

1) předběžné údaje

2) v souvislosti se zavedením směnitelnosti Kč (od 1.10.1995) se do pozice bank zahrnují i korunová aktiva a pasíva vůči nerezidentům (korunové vklady nerezidentů jsou obsaženy v krátkodobých pasívech obchodních bank již v údajích k 31.12.1994)

3) v průběhu ledna 1993 byla část pohledávek a závazků ve volně směnitelných měnách (CDZ) a nesměnitelných měnách převedena z pozice ČSOB na MF ČR - v tabulce k 1.1.1993 jsou tyto částky zahrnuty v pozici vlády; pohledávka ve vztahu k SNS je v údajích k 1.1.1993 vyjádřena saldem účtů v XTR a USD, zatímco v dalších obdobích jsou účty vedeny obrátově

4) vč. devizových podílů v mezinárodních neměnových organizacích (Světová banka, EBOR, MBHS, MIB)

5) zlato oceněno 42,22 USD za troj. unci

6) devizy - směnitelné měny

INVESTIČNÍ POZICE VŮČI ZAHRANIČÍ

v mil. USD	1.1.1993	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997 1)
AKTIVA	14052,5	17906,4	20424,0	29347,2	30474,4	29596,6
Přímé investice v zahraničí	91,1	181,3	300,4	345,5	385,8	384,0
základní jmění	91,1	181,3	300,4	345,5	385,8	384,0
ostatní kapitál						
Portfoliové investice	7,9	275,7	432,7	754,7	1372,4	1031,9
majetkové cenné papíry a účasti	7,9	264,1	334,0	692,5	748,2	417,0
dluhové cenné papíry		11,6	98,7	62,2	624,2	614,9
Ostatní investice	13111,0	13577,6	13447,5	14224,1	16280,8	18406,9
dlouhodobé	8056,5	8319,1	8165,2	8060,7	8592,6	8478,2
ČNB	799,4	820,3	876,1	983,8	955,8	754,2
obchodní banky 2)	12,7	61,8	62,9	192,3	921,3	1070,8
vláda 3) 4)	5793,6	6241,6	6231,4	5937,6	5888,7	5887,6
ostatní sektory	1450,8	1195,4	994,8	947,0	826,8	765,6
krátkodobé	5054,5	5258,5	5282,3	6163,4	7688,2	9928,7
ČNB	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
obchodní banky 2)	2853,2	2775,2	2881,4	3277,1	4700,7	7237,3
z toho zlato a devizy 5) 6)	2735,0	2361,1	2539,6	2861,7	3491,6	4974,6
vláda		183,7				
ostatní sektory	2201,1	2299,4	2400,7	2886,1	2987,3	2691,4
Rezervy ČNB	842,5	3871,8	6243,4	14022,9	12435,4	9773,8
zlato 5)	86,1	82,3	82,3	84,0	83,8	43,9
zvláštní práva čerpání	29,5	8,3		0,2		
devizy	726,9	3781,2	6161,1	13938,7	12351,6	9729,9
PASÍVA	9337,4	12859,5	16731,7	25755,4	31639,1	31407,0
Přímé investice v České republice	1572,5	2153,4	3190,9	5923,2	7060,9	6762,9
základní jmění	1572,5	2153,4	3190,9	5923,2	7060,9	6762,9
ostatní kapitál						
Portfoliové investice	166,5	1955,8	2909,8	4696,3	5298,0	4880,3
majetkové cenné papíry a účasti	2,6	1101,2	1331,1	2641,9	3397,7	3027,6
dluhové cenné papíry	163,9	854,6	1578,7	2054,4	1900,3	1852,7
Ostatní investice	7598,4	8750,3	10631,0	15135,9	19280,2	19763,8
dlouhodobé	5482,2	6423,8	7390,4	10502,6	13713,5	13078,8
ČNB	1076,5	1124,9	60,5	93,7	83,2	63,2
obchodní banky 2)	501,4	540,0	928,4	3394,5	5248,6	4132,1
vláda 3)	2448,9	2747,3	2728,6	1999,8	1610,0	1097,1
ostatní sektory	1455,4	2011,6	3672,9	5014,6	6771,7	7786,4
krátkodobé	2116,2	2326,5	3240,6	4633,3	5566,7	6685,0
ČNB	0,3	152,9	1,3	4,3	2,0	1,3
obchodní banky 2)	675,7	742,8	1473,9	2612,7	3715,2	4877,2
vláda			178,7	41,5	11,5	8,3
ostatní sektory	1440,2	1430,8	1586,7	1974,8	1838,0	1798,2
Saldo investiční pozice	4715,1	5046,9	3692,3	3591,8	-1164,7	-1810,4

1) předběžné údaje

2) v souvislosti se zavedením směnitelnosti Kč (od 1.10.1995) se do pozice bank zahrnují i korunová aktiva a pasíva vůči nerezidentům (korunové vklady nerezidentů jsou obsaženy v krátkodobých pasívech obchodních bank již v údajích k 31.12.1994)

3) v průběhu ledna 1993 byla část pohledávek a závazků ve volně směnitelných měnách (CDZ) a nesměnitelných měnách převedena z pozice ČSOB na MF ČR - v tabulce k 1.1.1993 jsou tyto částky zahrnuty v pozici vlády; pohledávka ve vztahu k SNOB je v údajích k 1.1.1993 vyjádřena saldem účtů v XTR a USD, zatímco v dalších obdobích jsou účty vedeny obrátově

4) vč. devizových podílů v mezinárodních neměnových organizacích (Světová banka, EBOR, MBHS, MIB)

5) zlato oceněno 42,22 USD za troj. unci

6) devizy - směnitelné měny

ZAHRANIČNÍ ZADLUŽENOST

v mil. Kč	1.1.1993	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997 1)
Zadluženost ve směnitelných měnách	204674,7	254488,1	299960,7	440229,3	569723,6	739563,0
v tom:						
dlouhodobá	152695,1	194525,0	218944,5	306034,4	405143,6	495058,5
<i>podle dlužníků</i>						
ČNB	35399,8	58836,1	22845,3	22268,0	11178,4	11548,4
obchodní banky 2)	14491,1	16175,5	27620,1	95433,3	150780,1	158503,7
vláda	61147,2	59477,1	61763,4	52101,7	46738,6	42877,1
ostatní sektory	41657,0	60036,3	106715,7	136231,4	196446,5	282129,3
<i>podle věřitelů</i>						
zahraniční banky	62121,2	82849,8	124224,8	218310,9	300910,4	373453,1
vládní instituce	6685,9	7346,8	7482,1	7039,1	6631,8	7269,4
mnohostranné instituce	50127,1	52891,7	19889,7	18987,2	17645,5	13894,1
dodavatelé a přímí investoři	29023,0	25838,0	32601,0	24567,0	27116,0	33738,0
ostatní investoři	4737,9	25598,7	34746,9	37130,2	52839,9	66703,9
krátkodobá	51979,6	59963,1	81016,2	134194,9	164580,0	244504,5
<i>podle dlužníků</i>						
ČNB	7,9	4581,0	37,9	115,0	55,3	45,5
obchodní banky 2)	17819,7	21117,0	32610,3	71911,8	106852,6	170147,0
vláda	34152,0	34265,1	38833,0	47054,1	54886,1	66148,0
ostatní sektory						
<i>podle věřitelů</i>						
zahraniční banky	11402,7	22256,0	28467,5	58874,2	85424,0	144881,3
dodavatelé a přímí investoři	33069,0	29664,0	34132,0	41986,4	45914,0	55413,0
ostatní investoři	7507,9	8043,1	18416,7	33334,3	33242,0	44210,2
Zadluženost v nesměnitelných měnách 3)	19648,8	33225,3	42508,1	17065,9	9180,7	9148,1
v tom:						
dlouhodobá	10472,8	23500,0	23092,1	10484,7	8865,9	8860,6
krátkodobá 2)	9176,0	9725,3	19416,0	6581,2	314,8	287,5
Zadluženost vůči zahraničí celkem	224323,5	287713,4	342468,8	457295,2	578904,3	748711,1
v tom:						
dlouhodobá	163167,9	218025,0	242036,6	316519,1	414009,5	503919,1
krátkodobá	61155,6	69688,4	100432,2	140776,1	164894,8	244792,0

1) předběžné údaje

- 2) k 31.12.1995 jsou krátkodobá a k 31.12.1996 i dlouhodobá korunová pasíva vůči nerezidentům zahrnuta pod pasívy obchodních bank ve směnitelných měnách, zatímco v údajích k 31.12.1994 jsou prostředky na korunových účtech nerezidentů obsaženy v krátkodobých pasívech v nesměnitelných měnách a vůči Slovenské republice (metodická změna v souvislosti se zavedením směnitelnosti Kč od 1.10.1995)
- 3) zadluženost vůči Slovenské republice: v letech 1993 až 1995 v nesměnitelných měnách, od 1996 je nevyrovnaný zůstatek salda vzájemných účtů po skončení clearingů veden v nesměnitelných měnách; ostatní závazky vůči Slovenské republice jsou zahrnuty ve směnitelných měnách podle "opatření" MF čj. 282/70 490/95 z 22.12.1995

35)
'ch
ách

ZAHRANIČNÍ ZADLUŽENOST

v mil. USD	1.1.1993	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997 1)
Zadluženost ve směnitelných měnách	7082,4	8495,8	10694,2	16548,8	20844,6	21352,4
v tom:						
dlouhodobá	5283,7	6494,0	7805,9	11504,2	14823,1	14293,2
<i>podle dlužníků</i>						
ČNB	1224,9	1964,1	814,5	837,1	409,0	333,4
obchodní banky 2)	501,4	540,0	984,7	3587,5	5516,6	4576,2
vláda	2115,9	1985,6	2202,0	1958,5	1710,1	1237,9
ostatní sektory	1441,5	2004,3	3804,7	5121,1	7187,4	8145,7
<i>podle věřitelů</i>						
zahraniční banky	2149,6	2765,8	4428,9	8206,6	11009,5	10782,2
vládní instituce	231,4	245,3	266,7	264,6	242,6	209,9
mnohostranné instituce	1734,5	1765,7	709,2	713,8	645,6	401,1
dodavatelé a přímí investoři	1004,3	862,6	1162,3	923,5	992,1	974,1
ostatní investoři	163,9	854,6	1238,8	1395,7	1933,3	1925,9
krátkodobá	1798,7	2001,8	2888,3	5044,6	6021,5	7059,2
<i>podle dlužníků</i>						
ČNB	0,3	152,9	1,3	4,3	2,0	1,3
obchodní banky 2)	616,6	705,0	1162,6	2703,3	3909,5	4912,4
vláda			339,9	568,1	101,9	235,7
ostatní sektory	1181,8	1143,9	1384,5	1768,9	2008,1	1909,8
<i>podle věřitelů</i>						
zahraniční banky	394,6	743,0	1014,9	2213,2	3125,4	4182,9
dodavatelé a přímí investoři	1144,3	990,3	1216,9	1578,4	1679,9	1599,9
ostatní investoři	259,8	268,5	656,5	1253,0	1216,2	1276,4
Zadluženost v nesměnitelných měnách 3)	679,9	1109,1	1515,5	641,5	335,9	264,1
v tom:						
dlouhodobá	362,4	784,4	823,3	394,1	324,4	255,8
krátkodobá 2)	317,5	324,7	692,2	247,4	11,5	8,3
Zadluženost vůči zahraničí celkem	7762,3	9604,9	12209,7	17190,3	21180,5	21616,5
v tom:						
dlouhodobá	5646,1	7278,4	8629,2	11898,3	15147,5	14549,0
krátkodobá	2116,2	2326,5	3580,5	5292,0	6033,0	7067,5

1) předběžné údaje

2) k 31.12.1995 jsou krátkodobá a k 31.12.1996 i dlouhodobá korunová pasíva vůči nerezidentům zahrnuta pod pasívy obchodních bank ve směnitelných měnách, zatímco v údajích k 31.12.1994 jsou prostředky na korunových účtech nerezidentů obsaženy v krátkodobých pasívech v nesměnitelných měnách a vůči Slovenské republice (metodická změna v souvislosti se zavedením směnitelnosti Kč od 1.10.1995)

3) zadluženost vůči Slovenské republice: v letech 1993 až 1995 v nesměnitelných měnách, od 1996 je nevyrovnaný zůstatek salda vzájemných účtů po skončení clearingů veden v nesměnitelných měnách; ostatní závazky vůči Slovenské republice jsou zahrnuty ve směnitelných měnách podle "opatření" MF čj. 282/70 490/95 z 22.12.1995

DLUHOVÁ SLUŽBA ČR Z DLOUHODOBÉ ZADLUŽENOSTI VE SMĚNITELNÝCH MĚNÁCH V ČLENĚNÍ PODLE VĚŘITELŮ A DLUŽNÍKŮ K 31.12.1997

v mil. USD

		Zadlužení											
		k 31.12.1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008-2022
VĚŘITELÉ													
Zahraníční banky	jistina	10.782	2.291	1.468	1.609	971	783	990	489	453	432	368	928
	úroky		632	515	398	320	264	217	168	135	104	77	105
Vláda	jistina	210	77	40	14	14	13	13	13	13	13		
	úroky		11	7	5	4	4	3	2	1	1		
Mezinárodní instituce	jistina	401	165	30	30	30	30	30	30	30	26		
	úroky		22	20	18	14	12	9	7	4	4		
Dodavatelé	jistina	974	436	242	146	139	11						
	úroky*/		7	5	3	2							
Ostatní investoři	jistina	1.926	149	497	317	362	365	9	21		4	202	
	úroky		197	138	130	62	55	17	17	15	14	14	
DLUŽNÍCI													
Bankovní soustava	jistina	4.910	1.217	643	1.102	690	554	507	60	23	51	37	26
	úroky		275	214	161	87	70	27	10	7	5	2	
z toho: ČNB	jistina	333	6	6	276	6	6	6	6	6	6	6	3
	úroky		21	21	20	2	2	2	1	1	1		
Obchodní banky	jistina	4.577	1.211	637	826	684	548	501	54	17	45	31	23
	úroky		254	193	141	85	68	25	9	6	4	2	2
Vláda	jistina	1.238	400	439	46	89	94	43	43	42	42		
	úroky		72	56	46	25	20	12	9	6	4		
Podniky a ostatní	jistina	8.145	1.501	1.195	968	737	554	492	450	431	382	533	902
	úroky		522	415	347	290	245	207	175	142	114	89	103
CELKEM	jistina	14.293	3.118	2.277	2.116	1.516	1.202	1.042	553	496	475	570	928
	úroky		869	685	554	402	335	246	194	155	123	91	105
DLUH. SLUŽBA ÚHRNEM			3.987	2.962	2.670	1.918	1.537	1.288	747	651	598	661	1.033

*/Úroky jsou zahrnuty ve splátkách jistiny.

Přímé investice do ČR

v odvětvové struktuře

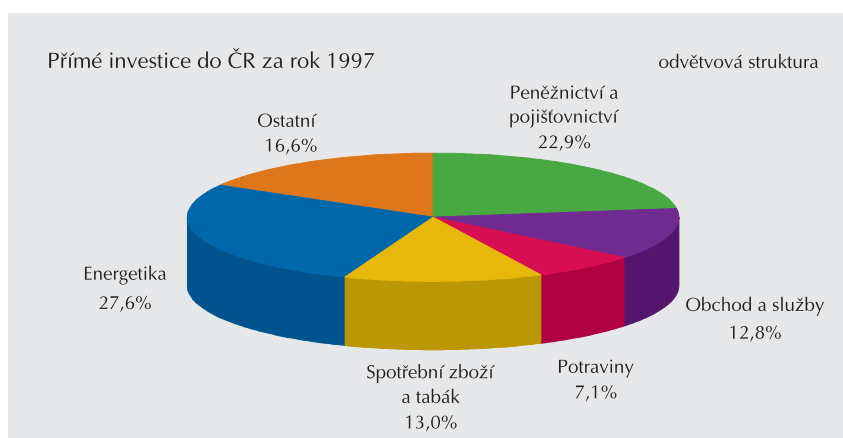
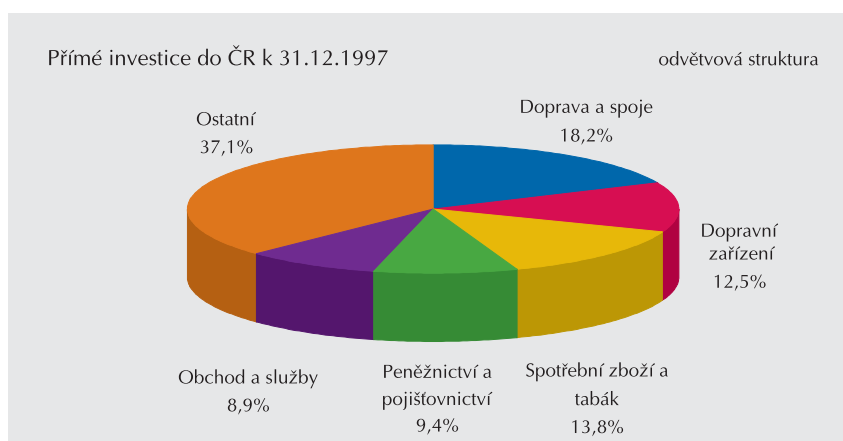
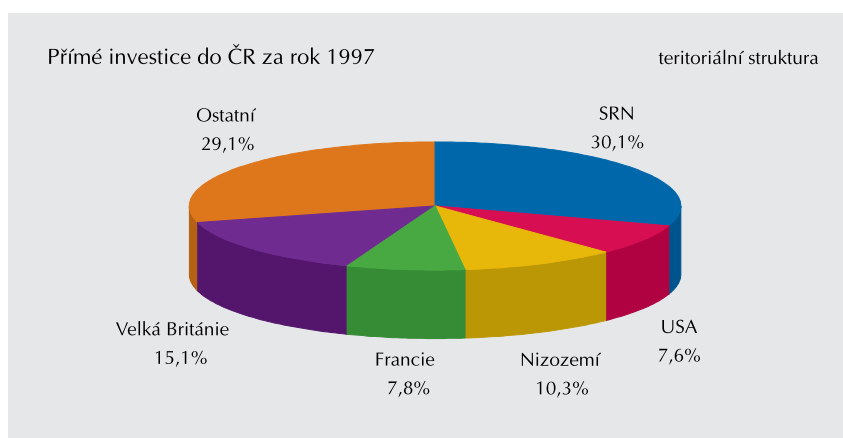
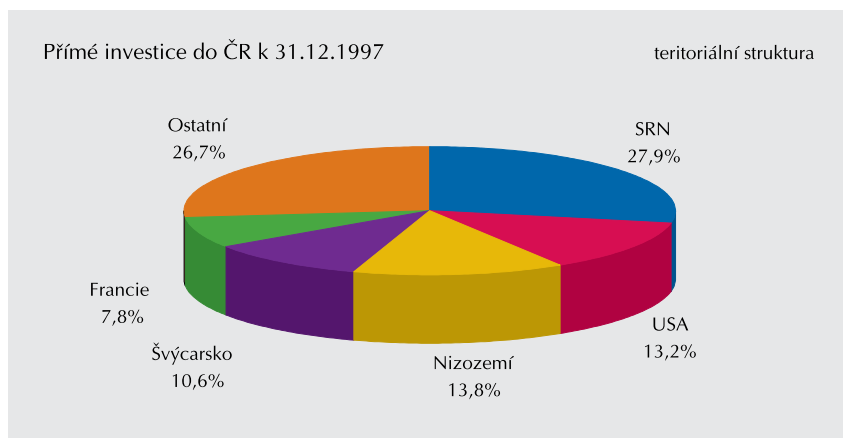
k 31.12.1997				
odvětví	pořadí	celkem v mil. Kč	celkem v mil. USD	podíl
<i>Doprava a spoje</i>	1	42649,7	1231,4	18,2
<i>Spotřební zboží a tabák</i>	2	32221,1	930,3	13,8
<i>Dopravní zařízení</i>	3	29379,7	848,2	12,5
<i>Peněžnictví a pojišťovnictví</i>	4	22122,2	638,7	9,4
<i>Obchod a služby</i>	5	20945,4	604,7	8,9
<i>Chemie</i>	6	18005,5	519,8	7,7
<i>Ostatní</i>	7	68915,1	1989,7	29,4
Celkem		234238,7	6762,9	100,0

za rok 1997				
odvětví	pořadí	celkem v mil. Kč	celkem v mil. USD	podíl
<i>Energetika</i>	1	11373,9	358,6	27,6
<i>Peněžnictví a pojišťovnictví</i>	2	9435,9	297,5	22,9
<i>Spotřební zboží a tabák</i>	3	5382,7	169,7	13,0
<i>Obchod a služby</i>	4	5291,1	166,8	12,8
<i>Potraviny</i>	5	2912,6	91,8	7,1
<i>Strojírenství a výroba kovů</i>	6	2467,1	77,8	6,0
<i>Ostatní</i>	7	4388,1	138,3	10,6
Celkem		41251,4	1300,4	100,0

v teritoriální struktuře

k 31.12.1997				
země	pořadí	celkem v mil. Kč	celkem v mil. USD	podíl
<i>SRN</i>	1	65453,1	1889,7	27,9
<i>Nizozemí</i>	2	32217,2	930,2	13,8
<i>USA</i>	3	30945,7	893,5	13,2
<i>Švýcarsko</i>	4	24836,0	717,1	10,6
<i>Francie</i>	5	18191,4	525,2	7,8
<i>Rakousko</i>	6	17058,4	492,5	7,3
<i>Ostatní</i>	7	45536,9	1314,7	19,4
Celkem		234238,7	6762,9	100,0

za rok 1997				
země	pořadí	celkem v mil. Kč	celkem v mil. USD	podíl
<i>SRN</i>	1	12411,4	391,3	30,1
<i>Velká Británie</i>	2	6230,1	196,4	15,1
<i>Nizozemí</i>	3	4243,1	133,8	10,3
<i>Francie</i>	4	3230,1	101,8	7,8
<i>USA</i>	5	3145,6	99,2	7,6
<i>Rakousko</i>	6	3012,7	95,0	7,3
<i>Ostatní</i>	7	8978,4	283,0	21,8
Celkem		41251,4	1300,4	100,0

Příliv přímých zahraničních investic do ČR

Odvětví/Rok v mil.Kč	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Doprava a spoje</i>	0,0	0,0	0,0	1817,6	35818,4	4996,2	17,5
<i>Spotřební průmysl a tabák</i>	1075,9	7784,7	7104,4	1702,9	4758,9	4411,6	5382,7
<i>Peněžnictví a pojišťovnictví</i>	1785,0	2841,0	1612,3	3809,1	1737,0	901,8	9435,9
<i>Stavebnictví</i>	0,0	5995,8	1882,0	3105,2	1808,0	3291,2	1207,2
<i>Chemie</i>	1159,5	1959,0	561,9	1255,0	2381,0	9076,9	1612,2
<i>Potraviny</i>	0,0	4994,5	1027,4	2048,0	3223,8	1985,9	2912,6
<i>Dopravní zařízení</i>	11725,4	468,1	288,5	7657,9	8167,4	563,2	509,3
<i>Obchod a služby</i>	529,2	1343,8	1170,7	1008,9	3910,0	7691,7	5291,1
<i>Ostatní</i>	292,3	2992,1	2905,3	2414,6	6089,9	5856,3	14882,9
C e l k e m	16567,3	28379,0	16552,5	24819,2	67894,4	38774,8	41251,4

Země/ Rok v mil.Kč	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
<i>SRN</i>	12341,7	4476,3	2383,6	12018,3	15054,0	6767,8	12411,4
<i>Rakousko</i>	1041,1	1147,0	1599,3	2288,5	2319,8	5650,0	3012,7
<i>USA</i>	1518,7	8183,3	7426,7	1134,2	2682,3	6854,9	3145,6
<i>Itálie</i>	40,4	1873,6	349,2	330,0	1135,5	2436,0	-1139,1
<i>Belgie</i>	923,8	2487,6	943,4	934,0	664,0	1553,2	1770,5
<i>Švýcarsko</i>	43,7	2262,8	395,6	1132,4	18007,3	1503,9	1490,3
<i>Francie</i>	437,3	6336,9	983,7	2215,9	4443,7	543,8	3230,1
<i>Nizozemí</i>	220,6	143,3	874,4	166,2	19529,5	7040,1	4243,1
<i>Ostatní</i>	0,0	1468,2	1596,7	4599,7	4058,3	6425,1	13086,8
C e l k e m	16567,3	28379,0	16552,6	24819,2	67894,4	38774,8	41251,4

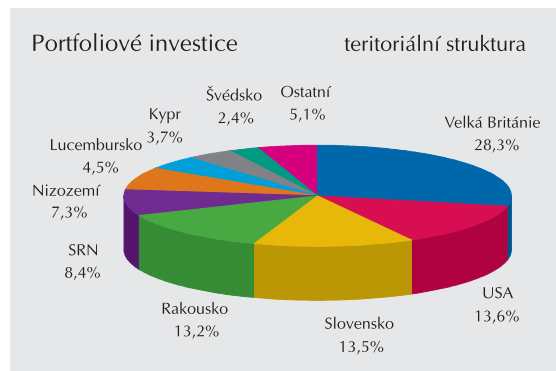
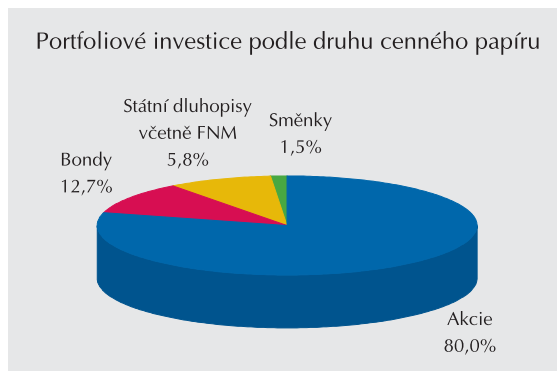
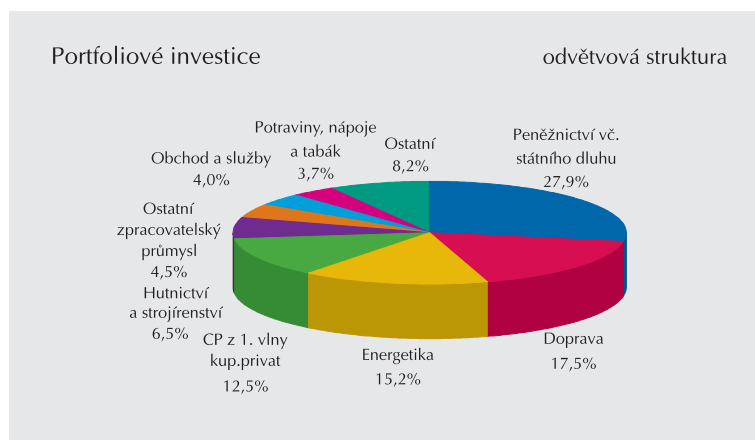
Stav přímých zahraničních investic do ČR

Odvětví/ stav k v mil.Kč	31.12.91	31.12.92	31.12.93	31.12.94	31.12.95	31.12.96	31.12.97
<i>Doprava a spoje</i>	0,0	0,0	0,0	1817,6	37636,0	42632,2	42649,7
<i>Spotřební průmysl a tabák</i>	1075,9	8860,6	15965,0	17667,9	22426,8	26838,4	32221,1
<i>Peněžnictví a pojišťovnictví</i>	1785,0	4626,1	6238,4	8623,5	11784,5	12686,3	22122,2
<i>Stavebnictví</i>	0,0	5995,8	7877,8	10983,0	12791,0	16082,2	17289,4
<i>Chemie</i>	1159,5	3118,5	3680,4	4935,4	7316,4	16393,3	18005,5
<i>Potraviny</i>	0,0	4994,5	6021,9	8069,9	11293,7	13279,6	16192,2
<i>Dopravní zařízení</i>	11725,4	12193,5	12482,0	20139,9	28307,2	28870,4	29379,7
<i>Obchod a služby</i>	529,2	1873,0	3043,7	4052,6	7962,6	15654,3	20945,4
<i>Ostatní</i>	292,3	3284,3	6189,7	10028,3	14694,3	20550,6	35433,5
C e l k e m	16567,3	44946,3	61498,9	86318,1	154212,5	192987,3	234238,7

Země / stav k v mil.Kč	31.12.91	31.12.92	31.12.93	31.12.94	31.12.95	31.12.96	31.12.97
<i>SRN</i>	12341,7	16818,0	19201,6	31219,9	46273,9	53041,7	65453,1
<i>Rakousko</i>	1041,1	2188,1	3787,4	6075,9	8395,7	14045,7	17058,4
<i>USA</i>	1518,7	9702,0	17128,7	18262,9	20945,2	27800,1	30945,7
<i>Itálie</i>	40,4	1914,0	2263,2	2593,2	3728,7	6164,7	5025,6
<i>Belgie</i>	923,8	3411,4	4354,8	5288,8	5952,8	7506,0	9276,5
<i>Švýcarsko</i>	43,7	2306,5	2702,1	3834,5	21841,8	23345,7	24836,0
<i>Francie</i>	437,3	6774,2	7757,9	9973,8	14417,5	14961,3	18191,4
<i>Nizozemí</i>	220,6	363,9	1238,3	1404,5	20934,0	27974,1	32217,2
<i>Ostatní</i>	0,0	1468,2	3064,9	7664,6	11722,9	18148	31234,8
C e l k e m	16567,3	44946,3	61498,9	86318,1	154212,5	192987,3	234238,7

**Portfoliové investice nerezidentů do korunových instrumentů,
členěné podle odvětví, teritoria a druhu cenného papíru k 31.12.1997**

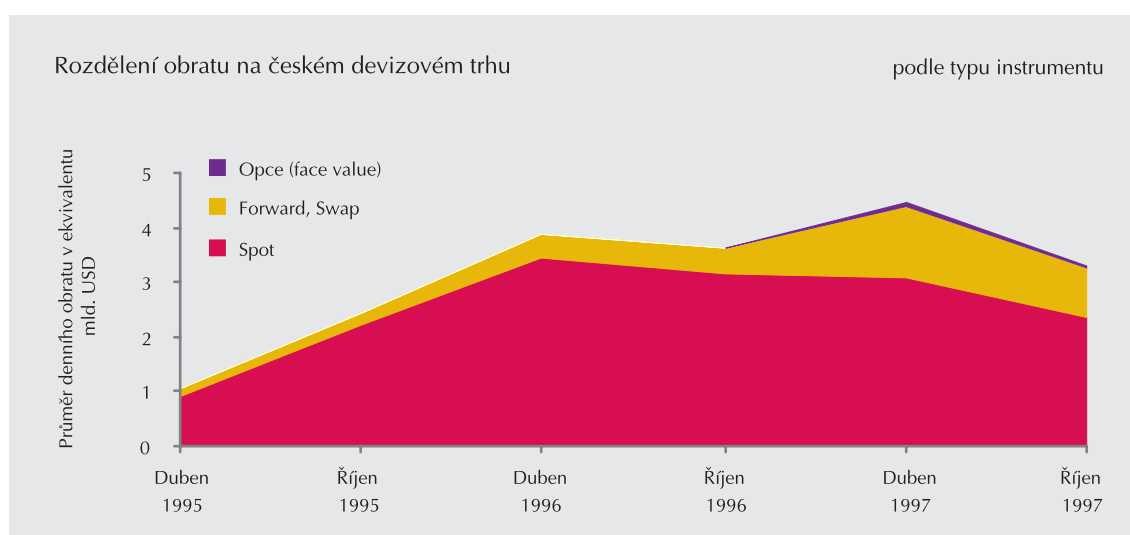
ODVĚTVOVÁ STRUKTURA	Tržní hodnota cenného papíru	TERITORIÁLNÍ STRUKTURA	Tržní hodnota cenného papíru	v mld. Kč	
				PODLE DRUHU CP	Tržní hodnota cenného papíru
PENĚŽNICTVÍ, vč. stát.dluhu	37,0	VELKÁ BRITÁNIE	37,5	AKCIE	104,9
DOPRAVA	23,2	USA	18,0	BONDY	14,0
ENERGETIKA	20,1	SLOVENSKO	17,9	ST. DLUHOPISY vč. FNM	11,8
CP z 1. vlny kup.privat. ve vlastnictví slov.subjektů (nerozděleno na odvětví)	16,6	RAKOUSKO	17,5	SMĚNKY	2,0
HUTNICTVÍ+STROJ.	8,6	SRN	11,1		
OSTATNÍ ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL	6,0	NIZOZEMÍ	9,7		
OBCHOD+SLUŽBY	5,3	LUCEMBURSKO	6,0		
POTRAVINY+NÁPOJE A TABÁK	4,9	KYPR	5,0		
OSTATNÍ	10,9	ŠVÉDSKO	3,2		
		OSTATNÍ	6,8		
CELKEM	132,6	CELKEM	132,6	CELKEM	132,6

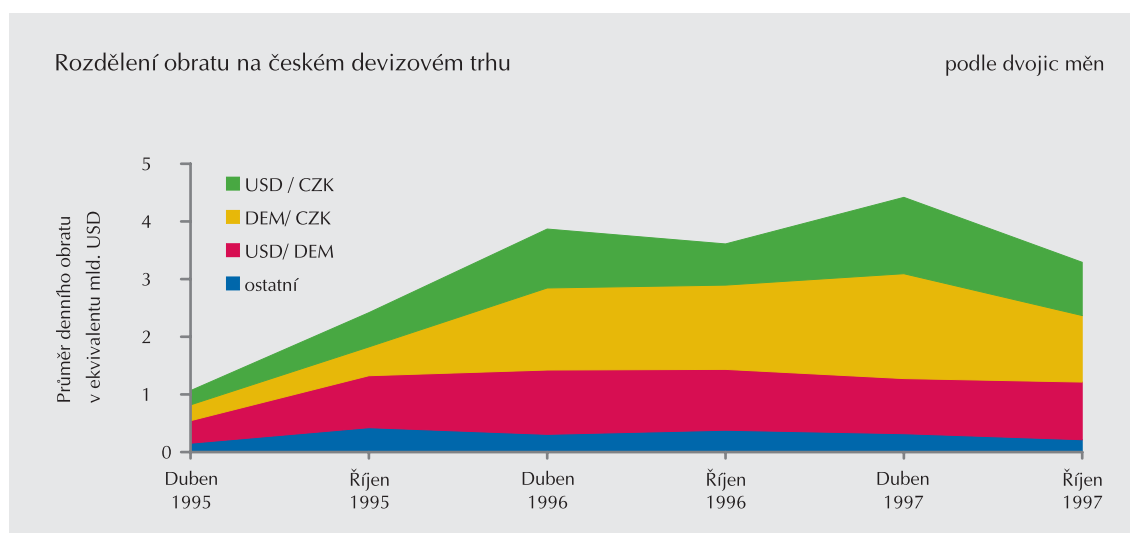
Mezibankovní devizový trh

Rychlý růst obrátu obchodování na mezibankovním devizovém trhu (bez ČNB), patrný v minulých letech, se v průběhu roku 1997 zpomalil (šetření ČNB je prováděno 2x ročně v dubnu a říjnu). Na počátku roku 1997 byl vývoj ovlivněn dynamickým růstem euroemisí a rozšířením obchodování s korunou na zahraničních finančních trzích. Snížení průměrného denního obrátu i strukturální změny, dle říjnového šetření, byly způsobeny především útlumem obchodování během květnové měnové krize a v menší míře obvyklým poklesem obchodování v červenci a srpnu.

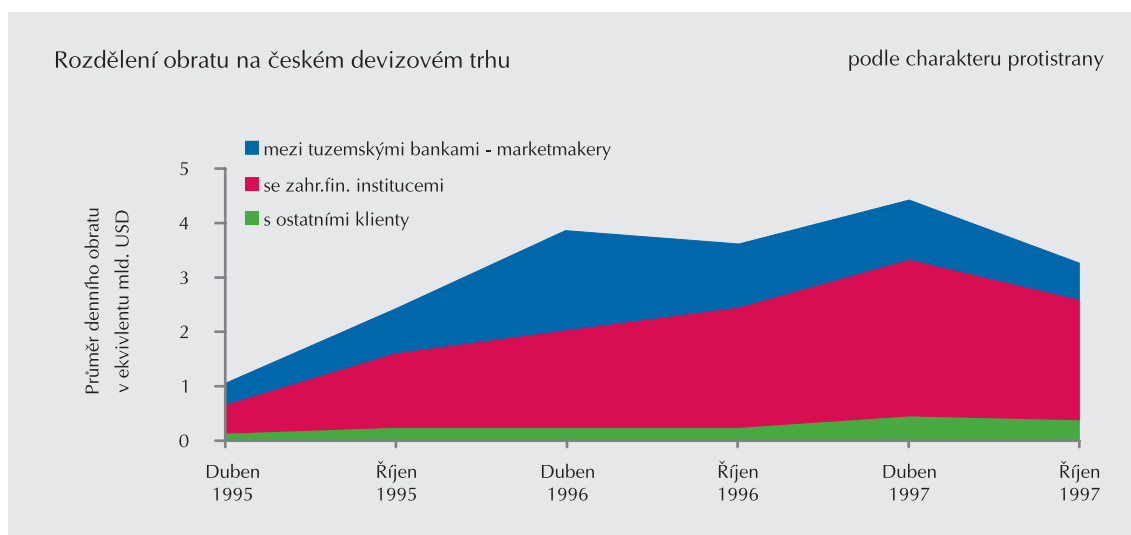
Ve struktuře operací podle typu instrumentu došlo v průměrném denním obrátu ke zvýšení podílu forwardových obchodů a swapů (z 12,8 % v říjnu 1996 na 27,2 % v říjnu 1997). V průběhu roku se snížil podíl spotových obchodů, zároveň se zviditelnil objem opčních obchodů.

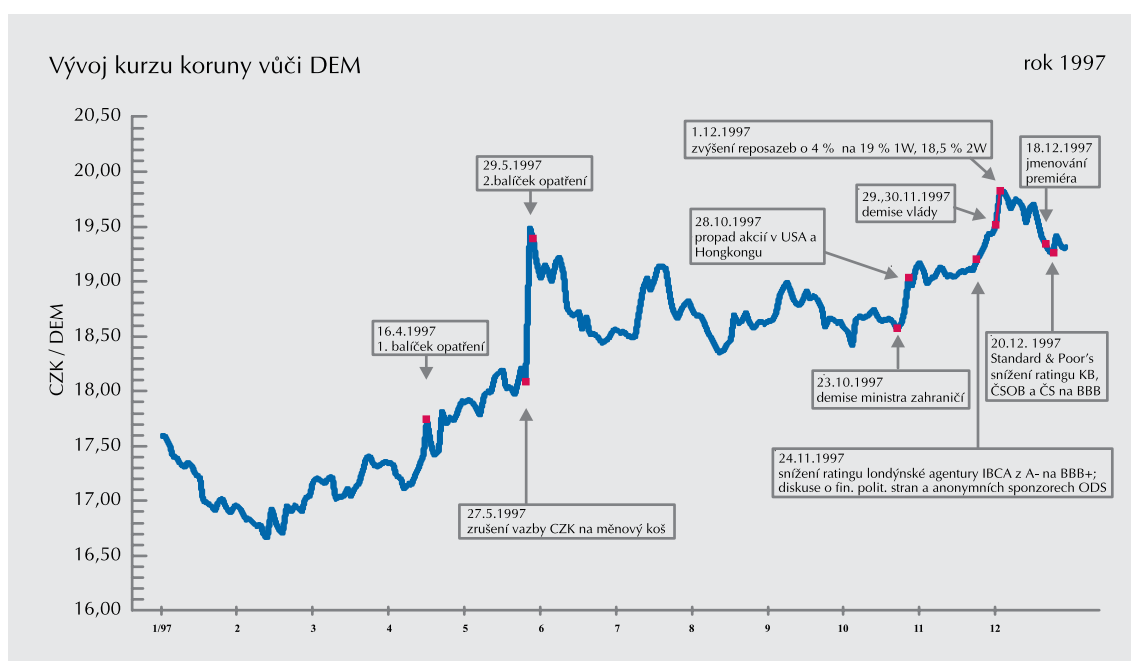
Z hlediska měnové struktury zůstal v roce 1997 stabilní průměrný denní objem obchodů USD/DEM, kterých se květnové problémy koruny prakticky nedotkly, ale vzhledem ke snížení zejména objemu obchodů DEM/CZK, vzrostl jejich podíl ve struktuře operací. Pokles zaznamenaly i obchody USD/CZK, a to jak v objemu, tak podílu v celkovém objemu operací.

Charakteristickým rysem posledních 2 let byl pozvolný, trvalý pokles objemu obchodování mezi tuzemskými bankami - marketmakery. Jejich podíl na celkovém objemu činil v říjnu 1997 jen 20,7 %, zatímco ve stejném období předchozího roku dosahoval ještě 31,7 %. Dále na mezibankovním devizovém trhu posilovala role zahraničních investorů při ovlivňování nabídky a poptávky a na formování úrovně kurzu koruny. Přestože podle říjnového šetření došlo ke snížení průměrného denního obrátu i v obchodování se zahraničními investory, jejich podíl v celkovém objemu obchodování vzrostl z 61,1 % v říjnu 1996 na 68 % ve stejném období roku 1997.

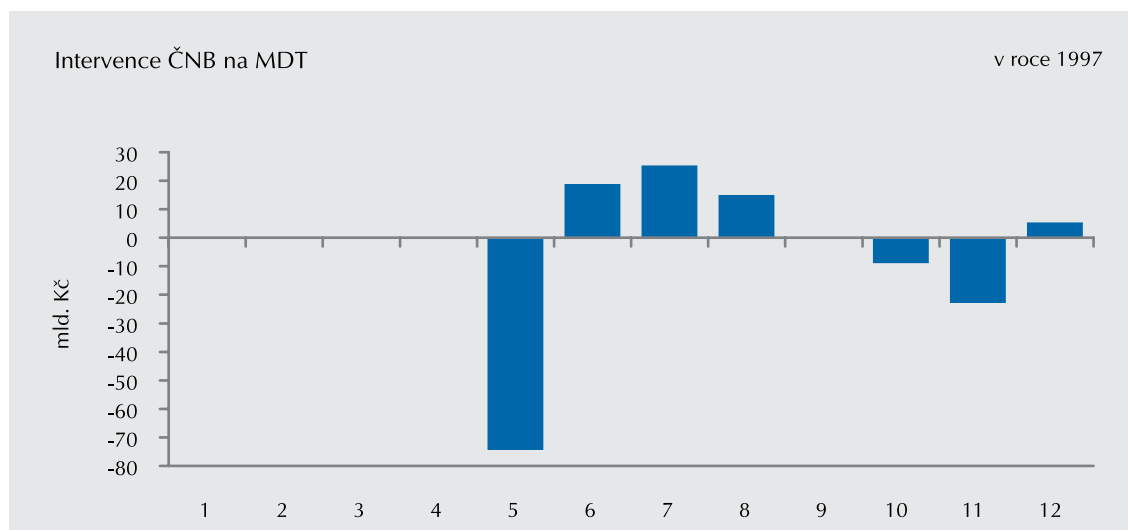

V průběhu roku 1997 došlo po květnové měnové krizi ke změně dosavadního kurzového režimu. Kromě vnějších a vnitřních ekonomických vlivů, reagoval kurz koruny velice citlivě na politické události v České republice.

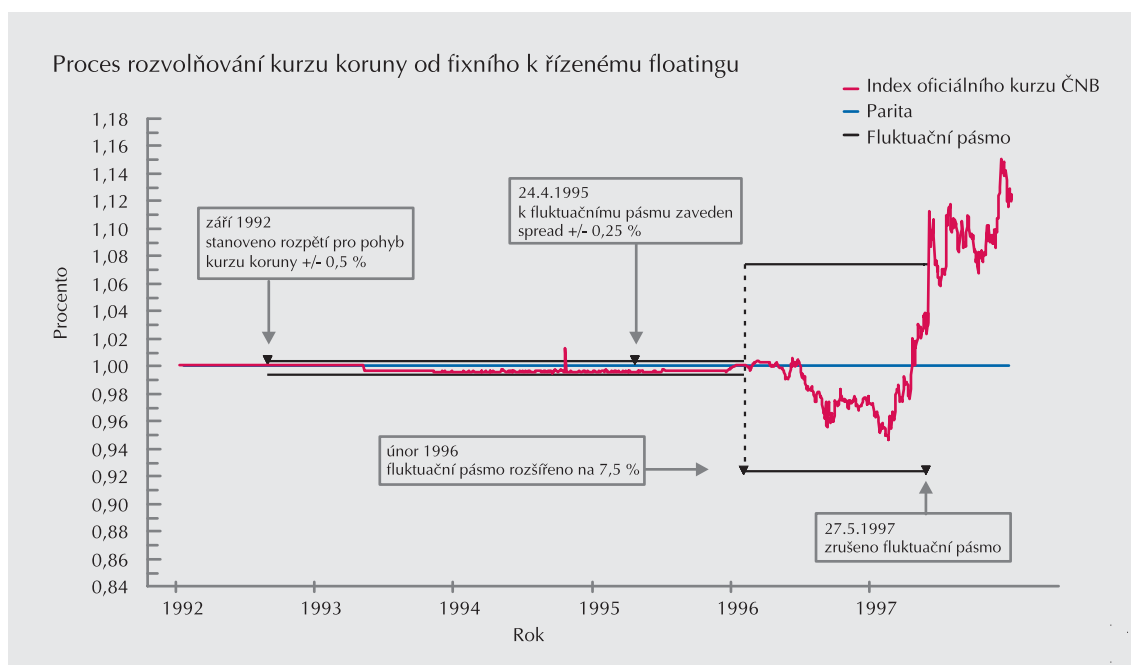
Na počátku roku 1997 byla apreciacie kurzu koruny m.j. ovlivněna emisemi korunových eurobondů (v ekvivalentu 47 mld. Kč), ale neodpovídala vývoji základních makroekonomických ukazatelů České republiky. V I. čtvrtletí se kurz koruny pohyboval v apreciační části pásma a odchylka od centrální parity dosáhla maxima 5,5 % v první dekádě února. Postupné zveřejňování nepříznivých výsledků reálné ekonomiky a četná prohlášení o nerealistické úrovni kurzu koruny podpořila depreciaci kurzu. Signály z ekonomiky vedly vládu k rozhodnutí o přípravě opatření ke korekci vládní hospodářské politiky. Uvedené faktory tlačily kurz koruny blíže centrální paritě, avšak tato hranice v I. čtvrtletí nebyla překročena.

Počátkem II. čtvrtletí došlo, zároveň se zpomalením růstu ekonomiky, k prohloubení vnitropolitické nejistoty, přičemž vládní opatření ke korekci ekonomiky nebyla považována za dostatečně důvěryhodná. Rostoucí deficit obchodní bilance, očekávání růstu úrokových měr v mezinárodním měřítku spolu s opakovanými spekulativními útoky na měny na rozvíjejících se trzích vyvolaly negativní očekávání, a to jak u zahraničních investorů, tak i u obyvatelstva, a způsobily, že koruna a kurzový režim se staly objektem spekulací. Poptávka po devizách vyvrcholila v druhé polovině května a přes opakované devizové a úrokové intervence ČNB nebylo reálně udržet kurz koruny ve fluktuálním pásmu. Po téměř jednom roce ČNB opětovně vstoupila na mezibankovní devizový trh. V období od 15. do 27. května intervenovala prodeji deviz na promptním i termínovém trhu ve výši 2,4 mld. USD.

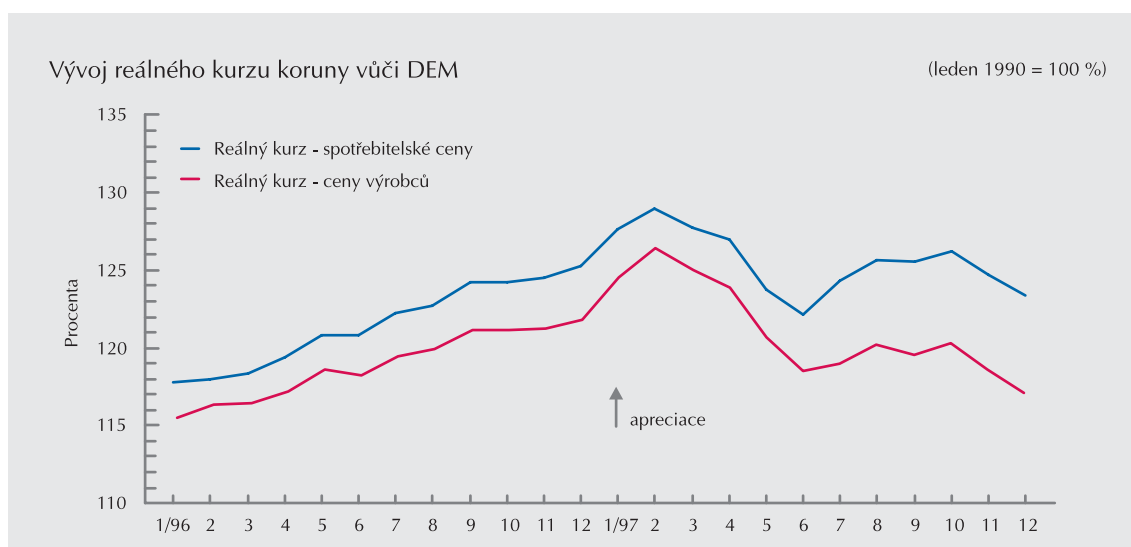
Bankovní rada ČNB rozhodla 26.5.1997 o zrušení 7,5 % fluktuálního pásma pro pohyb kurzu koruny a současně zrušila vazbu koruny měnový koš (DEM 65%, USD 35%). Rozhodla o tom, že vztah koruny k německé marce bude považován za rozhodující faktor kurzové politiky. Zavedený systém řízeného floatingu má pružněji reagovat na poptávku a nabídku koruny a umožnit nalezení nové rovnovážné úrovně kurzu. Flexibilnější úroveň kurzu má snižovat riziko opakovaní spekulativních tlaků na měnu a rovněž riziko prudkých změn kurzu v důsledku změn obchodních a daňových instrumentů. ČNB si systémem řízeného floatingu ponechala možnost intervence v případě přílišné volatility nebo neracionální úrovně kurzu koruny. Bankovní rada ČNB zrušila 26.6.1997 obchodování v rámci devizového fixingu, které se v praxi již nepoužívalo. Systém a způsob zveřejňování kurzů devizového trhu se nezměnil, oficiální kurzy ČNB kopírují tržní kurzy platné v 11,30 hod.

Vedle pohybu na kapitálovém účtu napomáhalo ke stabilizaci devizového kurzu ve III.čtvrtletí postupné snižování deficitu obchodní bilance. Pohyb kurzu byl však senzitivní na zveřejňování ekonomických výsledků a politické události. Zvyšování politické nestability vedlo ve IV. čtvrtletí k depreciaci kurzu koruny. Snížení ratingu ČR a demise vlády 30. listopadu způsobily na přelomu listopadu a prosince další výraznou depreciaci kurzu koruny. ČNB i ve IV. čtvrtletí na podporu koruny intervenovala. Ve druhé polovině prosince, vlivem uzavírání pozic bank a po jmenování premiéra, se situace na trhu uklidnila a kurz koruny posílil.

Reálný kurz koruny

V průběhu roku 1997 sledoval vývoj reálného kurzu trendy vývoje průměrného měsíčního nominálního kurzu koruny. Vzhledem ke stabilně nízké úrovni cenových indexů v SRN bylo tempo růstu či poklesu reálného kurzu vůči DEM ovlivněno především tuzemskými cenovými indexy.

Trvalé posilování reálného kurzu koruny, charakteristické pro předchozí období skončilo spolu s apreciací nominálního kurzu koruny v únoru 1997. V průběhu dalších měsíců prvního pololetí reálný kurz prudce oslaboval, protože deprecie nominálního kurzu nebyla kompenzována rychlejším růstem tuzemských cen. V období od července do října došlo vlivem rychlého růstu inflace k výraznému posilování reálného kurzu, přestože nominální kurz byl relativně stabilní. V posledních dvou měsících při nevýrazném cenovém pohybu opět reálný kurz v souladu s vývojem nominálního kurzu oslaboval.

V porovnání se stejným obdobím předchozího roku byl v prosinci 1997 reálný kurz koruny vůči DEM v cenách průmyslových výrobců o 4,7 procentních bodů nižší, ve spotřebitelských cenách o 1,9 bodu.

Reálný kurz v % leden 1990 = 100	1996												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
vůči DEM													
v cenách výrobců	115,2	116,1	116,2	117,0	118,4	118,0	119,2	119,7	121,0	121,0	121,1	121,6	
ve spotř. cenách	117,8	118,0	118,4	119,4	120,8	120,8	112,2	122,8	124,2	124,2	124,5	125,3	
	1997												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
vůči DEM													
v cenách výrobců	124,4	126,2	124,9	123,7	120,5	118,3	118,8	120,0	119,4	120,1	118,4	116,9	
ve spotř. cenách	127,6	129,0	127,7	127,0	123,8	122,1	124,4	125,7	125,5	126,2	124,8	123,4	

vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
NA PŘÍKOPĚ 28
115 03 PRAHA 1
ČESKÁ REPUBLIKA

kontakt:
ODBOR VEŘEJNÝCH INFORMACÍ
tel.: 02/2441 2061
fax: 02/2441 2179